...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 193 (12097)
1969 оной
августын 19,
вторник

Сэн 2 мүнгэн

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ—ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

ҮБҺЭШЭДЭЙ АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ

Кабанскын, Түнхэнэй, Зэдын аймагуудай ажахынууд таряагаа хуряажа захалба.

Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой Цайдамай отделениинхид үбһэ хуряаха хүдэлмэе үргэлжэдэнь оньһожоруулжа, хурданаар ябуулна.

Загарайн аймагай Онохойн совхозой луговод С. Шурыгинай звено адхашье ногоо ...хэгүйе оролдоно.

Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой Цайдамай отделениин үбһэшэд 1400 гектар сабшалангай үбһэ ногоо хуряаха түсэбтэй юм. Мүнөө тэрэнэй 1000 шахуу гектарынь хуряагданхай. Эндэхид бүхы ажалаа түргэнөөр, шанар һайнтайгаар үнгэргэхые оролдоно. Сабшалга, һүрилэлгын хоорондо нэгэшье үдэр забһар гарганагүй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тракторист Бимба Балданов үбһэ сабшана. 2. Тракторист Даша-Самбу Бадаров сабшагдаһан үбһэ суглуулна. 3. Д-С. Бадаров.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

СОВЕТ-ВЬЕТНАМ ХАНИ БАРИСААН БЭХИЖЭНЭ

Вьетнамай Демократическа Республикын, Урда Вьетнамай республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугууд августын 17-до Москвагай «Измайлово» гэжэ паркые шэмэглээ. Вьетнамай баатар арадтай талархалгын үдэр—США-гай зэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү Вьетнам арадай тэмсэлдэ талархалга ба совет-вьетнам хани барисаанай һарын ниислэлдэхи түгэсхэлэй хэмжээ ябуулга эндэ болоо. Вьетнамтай талархалгын хүдэлөөн Советскэ Союз дотор бүгэдэ арадай хэмжээнэй хүдэлөөн болоо гээд Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо, хоёр дахин Советскэ Союзай Герой болоһон, армиин генерал П. И. Батов олоной хабаадалгатай митинг дээрэ эхилэлгын үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн һарын үедэ ороной олон хотонууд болон хүдөө нютагуудта болоһон хэдэн зуугаад митингнүүд, үдэшэнүүд, выставкэнүүд, кино харалга совет хүнүүдэй интернациональна үндэр уялгала дүүргэдэг байһанай үшөө нэгэ тодо гэршэ боложо үгөө.

Митинг дээрэ үгэ хэлэгшэ СССР-тэ байдаг Урда Вьетнамай Республикын элшэн сайд Данг Куанг Минь правительствынгаа, бүхы оронойнгоо арадай зүгһөө халуун амаршалга москвагайхидта хүргөө. Үнэн зүб тэмсэлдэнь аха дүүгэй туһаламжа үзүүлдэг байһанайнь түлөө КПСС-тэ, Советскэ правительствада, совет арадта тэрэ гүнзэгы баяр баясхалан хүргөө.

СССР-тэ үнгэргэгдэһэн Вьетнам арадта талархалай һара совет ба вьетнам арадуудай аха дүүгэй хани брисаанай үшөө нэгэ тодо гэршэ болоно гээд СССР-тэ ДРВ-гэй хэрэгүүдээр саг зуураар этигэмжэлэгдэһэн Ле Чанг хэлээ.

(ТАСС).

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ
П Р И К А З

1969 ОНОЙ АВГУСТЫН 18. № 196 МОСКВА ХОТО.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд!

Нүхэд лётчигууд болон штурманууд, инженернүүд болон технигүүд, сэрэгэй ба граждан авиациин мэргэжэлтэд, авиационно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, ДОСААФ-ай авиаторнууд-спортсменүүд!

Авиациин ветеранууд!

СССР-эй Агаарай Флодой үдэрые совет арад, тэрэнэй сэрэгшэд мүнөөдэр һайндэрлэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолоор, Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблэвэнэй дүнгүүдээр зоригжоһон совет хүнүүд партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө улам эдэбхитэйгээр тэмсэжэ, социалис Эхэ оронойнгоо экономическа, оборонно хүсые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулжа байнхай.

Сэрэгшэд-авиаторнууд, граждан авиациин, авиационно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, ДОСААФ-ай спортсменүүд һайндэрые шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэжэ байна. Эдэнэр совет авиацияа мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусахаар байлгахын тула шухала бүхы юумэ хэнэ.

Манай орон дотор коммунизм байгуулга уласхоорондын орёо оршон байдалда бэелүүлэгдэжэ байна.

Вьетнамда эсэргүү США-гай зэрхэг түримхэй ябуулга таһалгаряагүй үргэлжэлүүлэгдэнэ, араб оронуудта эсэргүү Израилиин хархисуудай зэбсэгтэ балмад ааша, Баруун Германиин үһөө нэхэхэ гэһэн хараа бодол хадаа сэрэгшэд-авиаторнуудай, Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүхы сэрэгшэдтэл адляар, сэрэгэй хэрэг бүри оролдосотойгоор шудалха, һэримжээ, дайшалхы бэлэдхэлээ улам дээшэлүүлхыень уялгална.

СССР-эй Агаарай Флодой үдэртэй дашарамдуулан, Армиин ба Флодой сэрэгшэдые, граждан авиациин ба авиационно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдые, ДОСААФ-ай авиаторнууд-спортсменүүдые халуунаар амаршалаад, сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ, мүнөө үеын техникэ ба зэбсэг шудалха, Эсэгэ оронойнгоо авиациие хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэб.

СССР-эй Агаарай Флодой үдэрые тэмдэглэн, ИИГЭЖЭ ЗАХИРНАБ:

Мүнөөдэр, августын 18-да, нютагай сагаар 21 часта манай Эхэ ороной ниислэл—баатар хото Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, баатар хотонууд: Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессэдэ, баатар хэрэм Брестдэ артиллерийскэ хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Манай агууехэ Эхэ орон — Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Эрэлхэг зоригто Совет Агаарай Флот мандаха болтогой!

Совет арадай илалтануудые эмхидхэгшэ, зоригжуулагша Коммунис партида алдар соло!

СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал А. ГРЕЧКО.

МАНАЙ ШАЛГАЛТА

Һубай хонид, хаалгатай пунктнууд

Хэр угһаа хойшо манай үргэн Буряад ороной тараашад, малшад хада майлын үбэрые бүрхөөмэ табан хушуу малаа адуулжа, үсхэбэрилжэшье шадаха, ухаансар бэрхэ малшад байһаараа магтуулжа ябадагынь мэдээжэ. Хэнэйшье мэдэһээр малые зүбөөр үсхэбэрилжэ, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлжэ байбал, һуулга һабаар дүүрэн сагаан эдеэтэй, хорёо дүүрэн —тала дайдаар таран бэлшэжэ ябаһан олон малтай болодог ха юм. Тиимэл ажахы республика соогоо суурхуулжа, магтуулжа ябадаг гээшэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри түлэг дундаа оробо. Тиимэһээ бидэнэр, шалгалтада хабаадагшад, Тарбагатай талын ажахынуудта хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри хэр зэргэ һайнаар бэлэдхэгдэнхэй, эмхидхэгдэнхэй хаб, хаана, али ажахыда жэшээ абамаар амжалта туйлагданаб, мүн ямарнууд дутуу дунданууд үзэгдэнэб гэһэн зорилго урдаа табиһан байгаабди.

Нэн түрүүлэн, ажахынуудай хонишодой байра байдал, шухала кампанида бэлэдхэлэй ябаса хаража үзэхэдэ тиимэшье һайн бэшэ гэзд абаһаар тобшолол хэхээр. Юуб гэхэдэ, зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, техник-үрэжүүлэгшэд, хонишодшье һүрэгүүдээ искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ гол анхаралаа үшөө табяагүй байһаниинь гайхалтай. Энээниие юугээр гэршэлхэб гэхэдэ, мүнөөдэр хүрэтэр эндэхи ажахын хонид үрэжүүлэгдэжэ эхилээдүй байна.

— Бидэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ, хонидоо искусственна аргаар августын эхеэр үрэжүүлжэ захалаа һэмди. Тиихэдээ 35 хоногой туршада 400-гаад хонидые үрэжүүлһэн байгаабди. Бусадынь һүрэгтөө хусануудые табижа, үрэжүүлээ һэмди,—гэжэ «Искра» колхозой техник-үрэжүүлэгшэ Елизар Сергеевич Баранов хойшо татангүй хөөрэнэ.

Мүнөө эндэ алга хооһон шахуу. Колхоздо 2700 эмэ хонин бии тоотой. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэй үсөөхэниинь лэ искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн гэжэ дээрэ хэлэгдэһэн байгаа. Энэ жэлдэ тэдэ хонидой 1350-ниинь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхээр түсэблэгдэһэн. Зүгөөр, ажахыда бии нэрэтэй искусственна үрэжүүлгын хоёр пунктнь бэлэн болоодүй, энэ тэрэ хэрэгсэлнүүдынь дуталдана. Хонидынь хүшэ шадалаар һула, хусанууд хүсэд тордигдоогүй. Мүнөө энэ ажахыда һайн үүлтэрэй 20 хуса хэдэн хоногой урдахана асарагдаад, карантинда байлгагдажа байна. Тиимэһээ мүнөө болотор эдэнэр бэдэрдэг хусагүй байһаар.

Колхозой гурбадахи бригадын ахалагша хонишон Иннокентий Мартемьянович Зайцевай эхэ хонидой отарын байдал бүришье һаа муу.

Эндэхи 800-гаад эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ түсэбтэй. Зүгөөр хонидыень харахада, ехэнхидээ 11—12 наһатай боложо хүгшэршэһэн, биратай нооһошье үгэдэггүй, олонхинь һубайршадаг. Үнэхөөр шүдэгүй болошоһон хонидһоо ямар түл абтахаб даа.

— Отараяа юундэ залуу хонидоор һэлгэнэгүйбта,—гэжэ бидэнэрэй асуухада:

— Муу хонидоо илгажа, тусхай отарада үгэе гэһэн асуудал жэл бүхэн колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй урда табидагбди. Теэд энэ асуудалнай мүнөөдэр болотор зүб тээшээ шиидхэгдэнэгүй. Мүнөө отарадамнай хэдэн зуугаад залуу, үтэлһэншье эмэ хонид тоологдоно. Иигээд эдэнэрэй худхалдашоод ябахада ямар һайн нооһон, түлшье абтахаб даа. Сэхынь хэлэхэдэ, хонидой үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэридэ хэншье һаналаа табинагүй,—гэжэ тус отарын хонишод зүб лэ гомдоно.

Хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй игэжэ байхада ниитын һүрэг яагаад олошорхо болоноб? Энээндэ колхозой правлени, партком, мэргэжэлтэд сэхэ харюусаха ёһотой аад, миин лэ һуужа байдагынь гайхалтай.

Булаг нютагта «Маяг» колхозой хэдэн отаранууд байрланхай. Тэдэнэй хоёрые аха дүү В. А., Н. А. Кудряшовтан адуулжа ябадаг юм. Эдэнэр тус тустаа 80,93 хурьга абажа, тобир тарганаар эхэһээнь һалгааһан байгаа. Энэ амжалта зүн дэгээн өөрөө ерээ бэшэ, харин эдэнэрэй үсэд нэтэрүү оролдолго, үүсхэлһээ дулдыдаһаниинь элитэ.

Энэ жэлэй ган гасуур сагые хараада абажа, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хонидойнгоо хүшэ шадалые һайжаруулжа, саг соонь тэдэнээ үрэжүүлхын хойноһоо оролдохо байгаа бшуу. Зүгөөр тиимэ юумэн эндэ баһал үзэгдөөгүй. Эдэ хонишодой адуулдаг эхэ хонидой хүшэ шадал муу, үшөө һайса таргалаадүй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд энээниие һайса мэдэжэ байбашье һаа, эхэ хонидойнгоо отара руу хусануудаа миин лэ дураарнь табижархёо ха юм. Хусануудыншье хүшэ шадалаар һула. Хонидоо һайн үүлтэртэй үрэһөөр үрэжүүлэнгүй, иигэжэ хайша хэрэгээр хандажа байхадань һүүлэй һүүлдэ хурьганшье, нооһоншье абтахагүй гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Шухала кампаниин эхилээд байхада, колхозой главна зоотехник Тихонов амаралтада гаранхай. Мүнөө энээнэй орондо ажаллажа ябаһан Коноваленкова маанадай асуудалда тоб гэмэ харюу үгэжэшье шадахагүй мэргэжэлтэ байшоо.

— Һаянайл хэдэн арбаад хусануудые асаранхайбди. Тэдэниие манай адуулха, харууһалхашье хүн үгы. Тиимэһээ хусануудаа эхэ хонидтой суг адуулха бологдоо һэн,—гэжэ нүхэр Коноваленкова харюусапа.

Энээнэй хажуугаар зарим отарануудта 150—200-гаад хурьгад мүнөөдэр болотор эхэһээ һалгаагдаагүй ябаһыень харахада бүришье һаа гайхалтай. Эдэ бүгэдые хараад ерэхэдэ, «Маяк» колхоз хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ һаналаа табяагүй байна бшуу. Тииһээ тиитэрээ тус ажахы жэлһээ жэлдэ хурьга абаха түсэбөө дүүргэдэггүй, бусад ажахынуудай хойно шэргүүсэлдэжэ ябадаг юм. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз 1800 эхэ хони искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбтэй байһан аад, тэдэнэйнгээ 719 толгой хонидые арай шамай үрэжүүлһэн байна. «Маяк» колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд түрүү дүй дүршэлдэ юундэ түшэглэнэгүйб, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие юундэ тооногүйб?—гэһэн асуудал сэхэ табихаар саг үнихэнэйл тулажа ерээ бэшэ гү?

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Авангард» колхозууд баһал иимэрхүү байдалтай. Ахалагша хонишон Ивановой (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) отарын эхэ хонидтой түлгэнүүд суг адуулагдажа ябана.

— Эдэнэрые үнгэрэгшэ жэлһээ хойшо эхэ хонидтоёо суг адуулжа ябадагбди. Түлгэнүүдээ эхэ хонидһоо һалгажа үгыт гэжэ главна зоотехник Алексеевтэ хэдэн удаа хандаа һэмди. Теэд мүнөө болотор энэ асуудал шиидхэгдэнэгүй,—гэжэ ахалагша хонишон Иванов гомдоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Авангард» колхозой мэргэжэлтэд хонидойнгоо 40 процентыень искусственна аргаар үрэжүүлһэн нэрэтэй. Мүн энэшье жэлдэ эды шанээн эхэ хонид үрэжүүлэгдэхэ юм ха. Мүнөө эндэхи ажахын мэргэжэлтэд хонидойнгоо хүсэд һайжарһые, ототой болоһые тодоруулангүй, хусануудаа асаржа эдэнэртэйгээ ниилүүлжэрхёод, һанаа амар һуунад. Тиихэдэ хонишод И. М. Попов, И. И. Грудинин, А. И. Попов гэгшэдэй отарын эхэ хонид мүнөө хүрэтэр хурьгадтаяа бэлшэжэ ябаһаар.

Главна зоотехник А. К. Чебунинай ажалладаг «Дружба» колхозой эхэ хонидто үнгэрэгшэ жэлдэ хусанууд табигдаһан байгаа. Энээнһээ боложо мүнөө жэлэйнь хурьгад алаг эреэн, шадал тамирааршье һула юумэнүүд бэлшэжэ ябана. Мүнөөшье жэлдэ иимэ аргаар хонидынь үрэжүүлэгдэхэ юм ха. Эхэ хонид соонь хусанууд олон.

Ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд иимэ ябадалтай тэмсэхын орондо, эдэнэртэйгээ эбсэшоод һуужа байхань баһал гайхалтай. Дээрэ дурсагдаһан асуудал ойрын үдэрнүүдтэ зүб тээшэнь шиидхэжэ, эхэ хонидоо эрхим хусын үрөөр, һайн шанартайгаар, искусственна аргаар үрэжүүлхэ эрилтэ табиха саг тулажа ерээ.

Шалгалтада хабаадагшад:

Л. НОВИКОВ,
республикын радио болон телевидениин комитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

А. ЕФРЕМОВ,
«Правда Бурятии» газетын корр.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай корр.

ХОНИШОДОЙ ЗАНШАЛТА ЗҮБЛӨӨН

Һаяхан Гусиноозерск хотын Культурын байшан соо Сэлэнгын аймагай хонишодой заншалта зүблөөн болоо. Энэ зүблөөндэ хонишод, зоозетеринарна хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, советскэ, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Аймагай хонин ажалые хүгжөөхэ талаар үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд ба саашанхи зорилгонууд тухай элидхэл ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Л. Ц. Согтоев хэлээ. Хонишод элидхэлые эдэбхи ехэтэйгээр зүбшөөн хэлсэжэ, дутуу дундануудаа, мүн элсүүлэгдээгүй арга боломжонуудаа элирүүлжэ, ерэхэ жэлдэ бүри ехэ амжалта ямар аргаар туйлаха байһанаа тодорхойлоо.

Удаань хонин ажалаа хүгжөөжэ, 1970 ондо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо, ажалай бэлэг бариха талаар социалис уялга баталан абтаа.

Түрүү ажахынуудта, хонишодто дамжуулгын улаан туг, бэлэгүүд барюулагдажа, үшөө ехэ амжалта туйлахыень юрөөл үгэнүүд хэлэгдээ.

М. БУЛАГАЕВ.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДАБАГДАА

Улаан-Үдэ хотын баруун хойтохи майлада шубуунай фабрика баригдаһаар хоёрхон жэл боложо ябана. Түрүүшынгээ жэлдэ гүрэндөө зургаа миллион үндэгэ тушааһан байбал, энэ жэлдэ 11 миллион 500 мянгада хүргэхэ түсэбтэйбди.

Августын 15-най үдэр манай фабрикын коллектив жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, түрүүшын амжалта туйлаба. Гүрэндэ 11 миллион 500 мянга 495 үндэгэн тушаагдаба. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур адагынь 3 миллион үндэгэ тушааха хүсэлэнтэйбди.

Иимэ амжалта яагаад туйлагдааб гэхэдэ, фабрикын шубуушад оролдосотой һайнаар ажаллаһан байна. Тахяануудаа сагболзор соонь, һайнаар эдеэлүүлһэнэй, муугаар үндэгэлдэг эмэ тахяануудые голодоһондо гаргаһанай, үдэрэй гурим нариинаар сахиһанай ашаар үнгэрһэн 7 һара хахадта тахяа бүриһөө 124 үндэгэн абтаа. Зүгөөр нёдондоной энэ үедэ 99 үндэгэн абтаһан байгаа.

Манай эрхим шубуушад У. Борисова, П. Мочалкина, Л. Плюскина гэгшэд энэ үедэ тахяа бүриһөө 156 үндэгэ тушааһан байна.

Мүнөө фабрикадамнай 200 мянга гаран тахяа, дальбараанууд харууһалагдаһан. Тэдэнэй 108 мянганиинь үндэгэлжэ байһан тахяанууд.

Фабрикын шубуушад, мэргэжэлтэд эмэ тахяануудые 17 һараһаа удаан болгонгүй голодоһондо гаргаад, орондонь дальбараануудые табидаг гуримтай.

Коллективнай үндэгэнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, ажахыдаа сэбэр олзо горитой оруулха гэжэ саг үргэлжэ оролдоно. Энээнэй ашаар үндэгэнэй өөрынь үнэ сэн 30 гаран процентээр хямдаруулжа, байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ 386 мянган түхэриг сэбэр олзо абаһан байнабди.

Саашадаа сэбэр олзынгоо хахад хубиинь үйлэдбэридөө хэрэглэжэ, тахяануудаа клеткэ соо байлгадаг болохоор хараалагдана. Олзын ниилээд ехэ хубиинь хүдэлмэришэдэй культурно-ажаһуудалай хэрэгтэ гаргашалагдаха юм. Мүнөө жэл фабрикадаа Улаан булан түхеэрээбди.

П. ДОРОФЕЕВ.
Сотниковско шубуунай фабрикын директор.

А. БОРИСОВ.

ПОЛИТИЧЕСКЭ АГИТАЦИ

ТҮГЭС УДХАТАЙ БАЙХА ЁҺОТО

Мүнөө үеын байдалда ороной политическэ, экономическэ, культурна ажабайдал тухай, уласхоорондын байдал тухай хүн зондо үргэнөөр, саг үргэлжэ мэдээсэжэ байhанай үндэһөөр бүхы политическэ агитаци эмхидхэгдэхэ ёһотой гэһэн КПСС-эй XXIII съездын заабарие КПСС-эй Бэшүүрэй райком, партийна эхин организацинууд түгэс дүүргэхэ зорилготойгоор үзэл сурталай хүдэлмэриин энэ шухала хубида анхаралаа хандуулжа байнхай.

Нэн түрүүн, лектор, политинформаторнуудай хүдэлмэридэ туhа хүргэжэ байха зорилготойгоор КПСС-эй райкомой дэргэдэ тусхай бүлэг бүридхэгдэһэн юм. Партийна, пропагандистска хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй коммунистнууд, дээдэ hургуули дүүргэhэн мэргэжэлтэд-хамтадаа 28 элидхэлшэд, политинформаторнууд энэ бүлэгтэ ороно. Жэшээлхэдэ, партиин райкомой секретарьнар К. А. Калашников, В. Б. Танхаев, В. П. Конечных, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Н. Санжиев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Е. Каурова, аймгүйсэдкомой секретарь Б. Д. Бадармаев, партиин райкомой ба аймгүйсэдкомой таhагуудые даагшад, «Рассвет», «Победа» колхозуудай түрүүлэгшэнэр Е. З. Утенков, В. В. Смолин болон бусад энэ бүлэгтэ оролсоно.

КПСС-эй райкомой дэргэдэ лекторнүүдэй бүлэг мүн баhа шэнээр эмхидхэгдээ. Гэшүүдынь марксистско-ленинскэ философиин, политическэ экономиин, научна коммунизмын, КПСС-эй түүхын, уласхоорондын байдалай секцинүүдтэ ороод, hүүлэй үедэ горитой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Тэдэнэр ажалшадай урда лекци уншахаhаа гадна, мүн лекторнүүдэй, политинформаторнуудай, агитаторнуудай семинарнуудые үнгэргэнэ. Гадна аймаг дотор «Знание» бүлгэмэй 27 эхин эмхиин 400 лекторнүүдтэй семинар үнгэргэдэг, олонитын дунда ойлгуулагын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь али зэргээр туhа хүргэдэг байна.

Байгша оной эхинһээ аймаг дотор ленинскэ тематикаар ба уласхоорондын байдалаар илангаяа олон лекцинүүд уншагдаа. Аймагай олохон ажахынуудта аман үгын журнал, тематическа, асуудал ба харюугай үдэшэнүүд, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай, ажалай түрүүшүүлтэй уулзалга ходо үнгэргэгдэжэ байгаа.

«Окино-Ключевский», Бодонгуудай совхозуудай лекторскэ эхин организацинууд (хүтэлбэрилэгшэдынь П. Ф. Кушнарёва, Э. Ц. Жалсараева) энэ талаар нилээд ехэ амжалта туйланхай. Эдэ ажахынуудай партийна организациин секретарьнар С. Г. Санжиев, Д. Ц. Тогошеев хоёр лекторнүүдэй хүдэлмэридэ шадамар бэрхээр туhа үзүүлжэ байдаг. Хёлгын совхозой «Победа», «Дружба» колхозуудай лекторскэ бүлэгүүд hүүлэй үедэ хүдэлмэреэ hайжаруулжа шадаа.

Манай аймагта бүхы дээрээ 285 агитатор, 90 политинформаторнууд үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэй 310-ниинь коммунистнууд, 220-ниинь дээдэ эрдэмтэй. Мүн хүдөө ажахын 175 мэргэжэлтэд эдэнэй тоодо оролсодог. Эдэнэр лэ аймагайнгаа ажалшадай дунда үдэрһөө үдэртэ янза бүриин асуудалнуудаар мэдээсэл хэжэ байдаг ха юм.

Партийно-политическэ мэдээсэл hайжаруулха талаар аймаг дотор ямар хэмжээ ябуулганууд абтааб?

КПСС-эй райкомой бюро дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээд, тодорхой хэмжээнүүд баталагдан абтаа hэн. Ажалшадтай нягта холбоо бэхижүүлжэ, тэдэнэй эрилтэ хангажа байха тусхай бүлэг эмхидхэгдээ. Партиин райкомой ба комсомолой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, аймгүйсэдкомой, үйлэдбэриин управлениин, аймагай больницын, редакциин болон бусад организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд тус бүлэгэй гэшүүд болонхой юм.

Хүдэлмэриин дүй дүршэл нэбтэрүүлгэдэ, ажалай журам сахилгада, ажалшадые худалдаа наймаанай, медицинын, байра байдалай талаар түгэс хангалтада энэ справочно-информационно бүлэг ёhотой туhа хүргэхэ гэжэ элирүүлэгдээ. КПСС-эй райкомой дэргэдэхи бүлэгтөө элдэб шухала асуудалнуудые мэдээсэжэ байха багахан бүлэгүүд ажахынуудай партийна организаци бүхэндэ эмхидхэгдээ.

Аймагай бүхы ажалшадта политическэ, экономическэ, социальна, культурна, мүн уласхоорондын байдалай асуудалнуудаар hонирхолтой, хүн бүхэндэ ойлгосотой мэдээсэлнүүдые саг үргэлжэ хэжэ байха гэшэ үзэл сурталай хүдэлмэриин шухала онол аргань болоно бэшүү. Тиимэhээ политинформатор ба агитаторнуудай hуралсалда КПСС-эй райком анхаралаа хандуулжа, элдэб хөөрэлдөө, зүбшэл, заабари, семинарнуудые ходо хэжэ байдаг болонхой.

Бүхы энэ хүдэлмэреэ райком партийна организациин секретарьнарhаа эхилээ hэн. «Партийно-политическэ мэдээсэл hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд» гэһэн асуудалаар тусхай зүблөөн тэдэнэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдөө. Һүүлээрнь энэл асуудалаар хоёр үдэрэй семинар хэгдэжэ, бүхы ажахын, эмхи зургаануудай партийна организациин секретарьнар уригдаhан юм. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Калашников тус семинар дээрэ hонирхолтой элидхэл хэхэдээ, hайн удха шанартай мэдээсэл хайшан гэжэ хэлтэйб гэжэ суглараашадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө hэн.

Удаань аймагай политинформаторнуудай, лекторскэ бүлэгүүдэй, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар, июнь, июль hарануудта тусхай семинарнууд үнгэргэгдөө.

Колхоз, совхозуудай, предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадайнгаа урда арадай ажахын түсэбүүдэй ба социалис уялганууд дүүргэлтэ тухай, хүн зоной ажаhуудал hайжаруулгын асуудалнуудаар мэдээсэл манай аймаг дотор үргэнөөр хэгдэдэг болоно байна.

«Ленинскэ пятницанууд» аймаг доторнай хоёрдохи жэлээ таhалгаряагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Һара бүхэнэй hүүлшын пятница КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүд, предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд графигайнгаа ёhоор хүдөө нютаг гарадаг заншалтай. Һүүлэй үедэ иимэ темэнүүдтэй «ленинскэ пятницанууд» үнгэргэгдэhэн байна: «В. И. Ленинэй захяа, заабаринууд», «Ленинтэй зүбшэлдэхэдөө...», «Социализм ба социалис мүрысөөнэй удха шанар», «В. И. Ленин залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэ тухай».

Мүн тиихэдэ июль hарын hүүлшын пятницада Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөнэй дүнгүүдые ажалшадтаа ойлгуулан тайлбарилха зорилготойгоор 32 хүн нютаг бүхэндэ ошоо hэн.

Үйлэдбэриин управлениин начальник А. В. Пластинин, аймагай больницын главна врач С. И. Суворова, милициин начальнигай орлогшо В. Н. Семикаленных, партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд «ленинскэ пятницада» планаараа урагшатайгаар үнгэргэжэ, олоной hайшаалда хүртэhэн байха.

Тэдэнэр гол түлэб темээрээ хөөрэлдөө хэхэhээ гадна, мүн ажалшадай асуудалнуудта харюу үгэдэг, түсэбэй дүүргэлтэ, ажахын саашанхи зорилгонууд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэдэг. Иимэ лекци-уулзалгануудта хүн зон ходо олоороо сугларадаг болонхой.

Һара бүхэнэй хоёрдохи пятницада ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд өөhэдынгөө хүсөөр «ленинскэ пятницануудые» үнгэргэдэг юм.

Энээн дээрэhээ хаража үзэхэдэ, Ильичэй hургаал, тэрэнэй сурталай баялиг ажалшадайнгаа дунда дэлгэрүүлхэhээ гадна, мүн тэдэниие политическэ, ажахын ба культурна ажабайдалтайгаа үдэрhөө үдэртэ танилсуулжа байдаг болоно.

Политическэ мэдээсэл hайжаруулхын тула аймагай бүхы партийна организацинууд тусхай хэмжээнүүдые абана. Агитатор, политинформаторнуудай бүлэгүүд шэнэдхэгдээд, хүн бүхэн тусхай асуудалаар мэдээсэл хэдэг болонхой.

Энэнь политическэ мэдээсэлэй удха шанар hайжаруулгада нилээд ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Һүүлэй үедэ малшадые радиогоор түгэс хангаха хэмжээн абтана, мүн тиихэдэ «Рассвет», «Дружба», XXI партийна съездын нэрэмжэтэ колхозуудай малшад hаядаа телевизор хараха аргатай болохонь.

Лекци, хөөрэлдөө, мэдээсэлнүүдые hайнаар хэдэг политинформатор, лекторнууд шагналда хүртэдэг юм. Жэшээлхэдэ, Бага-Куналейн лекторскэ бүлэгэй эрхим лектор В. М. Смирновто Байгалай эрьедэхи Максимихын амаралтын байшанда ошохо түлбэригүй путевко үгтөө. КПСС-эй райкомой дэргэдэхи лекторскэ бүлэгэй штатна бэшэ лектор Г. Г. Тюрюхановай нэрэ жэлэй түрүүшын хахадай дүнгөөр аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Һүүлэй үедэ хүдөөгэй партийна организацинууд малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулжа, бүхы ажалшадаа энэ шухала хэрэгтэ хабаадуулаанхай. Эндэшье агитатор, политинформаторнууд ойлгуулагын хүдэлмэри ябуулхадаа, үбhэшэдэй звено бүхэндэ таhалгаряагүй мэдээсэл хэжэ байхые оролдоно.

«Дружба» колхозой (парткомой секретарь нүхэр И. Ф. Истомин) үбhэшэдэй бригада, звенонуудта лекци, хөөрэлдөөнүүд ходо үнгэргэгдэнэ. «Дайшалхы хуудаhан», «Үдэрэй hонин», шүүмжэлхы хуудаhанууд звено бүхэндэ таhалгаряагүй гаргагдана. Политинформаторнууд С. Г. Бадмаев, И. Ф. Истомин, Л. А. Турунхаева, А. Н. Петров болон бусад hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үбhэшэдэй дунда үнгэргэжэ шадаhан байна.

Колхозой пар... бригада, фермэ... хоорондохи социа... ябаса харуулhан... үргэлжэ гаргана.

Политическэ мэдэ... дэ зарим тэды... үшөөл ушарhаар... дэглэлтэй. Хүн... мэргэжэлэй илгаа,... циальна бүлэгүүд... гада анхаралаа х... жа шадаагүй бай... далнай гэршэлнэ.

Коммунис парти... хүдэлмэришэн, ал... хозлигуудые поли... ридэ үргэнөөр х... манай нангин уял... ниитын дунда ой... дэлмэри ябуулха,... ерээдүй — комму... шэнэ хүниие зүбө... хын түлөө комму... хай аудитори хэр... юм. Өөрынгөө м... ажабайдалаараа б... харуулжа ябаха ё... нист бүхэн хэзээ... мартаха ёhогүй.

В. И. Ленинэй... жэлэй ойн хүндэл... партийна органи... сурталай хүдэлмэ... тэйгээр, эдэбхи е... ха ёhотой. Хүн б... тэдэнэй hонирхо... раадаа абан, оло... ческэ нүлөө үзүү... түрүүн сурталш... ухаан бодолойнь... дадаг.

Н...

КПСС-эй Бэшүү...
пропаганда б...
таh...

Мүнхэ Шарапович Дабаев Варгажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүдөө ажахын машинануудые заhабарилдаг мастерскойдо токарёор хүдэлжэ эхилhээр нилээд үнихэн болобо. Энэ үе соо өөрынгөө мэргэжэлые hайнаар шудалжа, ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлана. Мүн тиихэдэ нүхэр Дабаев колхозой арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Ш. Дабаев.

Д. ВАЛДАНОВАЙ фото.

ДАРХАН СОЛОЁО НЭРЛҮҮЛН...

Хан-хан! Хара үглөөнhөө хойшо конторын хойтохи кузница соо түмэр наншаха абяан таhалдапагүй. Үдэр бүхэндэ халуун хяhада улайжа зөөлэрhэн түмэр ошо сасан, зүг бүхэн тээшэ сэсэржэ, удаашье болоогүй байхада, дарханай уран гар соо хэбэ олоhон байдаг. Эндэ үнинэй түмэршэ дархан Фатых Галимович хүдэлнэ гэжэ мэдэе.

Үдын наран зулай дээрэhээ тоонсой шаража, хүнэй hүүдэрые богонихон болгоhондоо болоно. Халуушье гээшэнь. Хүлhэн өөрөө гоожожо, умда хүргэнэ. Иимэ халуунда кузница соо яажа дархална хаб гэжэ hонирхогдобо.

Ороходомнай хүн зон эндэ олон байба. Дууhан хэрэгээр ерэhэн хэбэртэй. Гонзод гэhэн нюуртай, сог заляар бадарhан нюдэтэй, нэгэ гартаа хабшагта бажуугдаhан улаан түмэр бариhан, нүгөө гартаа сабшууртай хүниие харахадаа, түмэршэ дархамнай энэ мүн байна гэжэ хүрэhөөр тухайлжа абабабди. Халуун түмэр дээрэ сабшуураа табяад:

— Зай, Даши, сохи,—гэбэ.

Хүндэ балта бариhан тэрэ хүн далайжа ерээд, дээрэ дээрэhээнь хоёр-гурба буулгаад орхиходонь, нарибтар түмэрынь таhаржа, газарта сэсэршэбэ. Сабшуураа орхижо, томо дүшын хушуунда хүнгэхэнөөр нугалжа, хоёр түхэреэн сахариг гаргаба. Тиигээд тэрэнээ хүйтэн уhа руу хэжэ хатуужуулаад, газарта хаяжархёо hэн. Хүдэлжэ байхыень харахада, хүдэлмэридөө дүршэhэн, оньhыень наряар ойлгожо абаhан хүн гэжэ хүрэhөөр лэ мэдэхээр hэн.

Даши гэдэгынь балташан бэшэ байшоо. Бэрхэ тракторист Цыбиков байба ха юм. Тэрэ «Беларусь» трактораараа шэрэхэ хоёр кесилкалаа шагтагалуур хүүлхэеэ ерээд, өөрөө балта барижа, туhаламжа үзүүлжэ байба.

— Фатых, гэжэ тэндэ зогсоhон нэгэ хүн хандаба.— Үдынгөө хоол бариха хүн гүш, үгы гү? Һалан hандангүй хүдэлхөөр заабдаад байналши.

— Үбhэндэ ябажа байhан тракторнуудые бариха аргам үгы даа. Элеэн тэргэлэхэгүй. Нэгэ бага гээгдэжэш эдеэлхэдэ яахань hэм, — гэхэдэнь тэндэ байгшад анир гарабагүй.

Түмэршэ дарханай гарнуудайнь хүдэлхэнь түргэн, нугархай. Ханада хадаатан тэбхэрхэн хайрсагай кнопко дарахалаарнь, хөөргэнь хүдэлжэ, сог улайн дэгжэжэ, хүхэ дүлэ хаян хүүенэ. Түмэрэйнгөө улайха хоорондошье нүхэр Минихаев амархаяа hанан гүй, шүрэбүүдые заhажа ороно. Энэ ажалша бэрхэ нүхэрэйнгөө намтар тухай эндэ хөөрэжэ үгэхэ дуран хүрэгдэнэ.

Нүхэр Минихаев холын Татарта түрэhэн, манай Бурят нютаг нүүжэ ерэhээр гуша гаран жэл болоно байнхай. Мүнөө тэрэ Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой гурбадахи бригадада түмэршэ дарханаар хүдэлнэ. Гурбан үхибүүдынь ехэ болонхой. Һамганиинь өйдолшэноор хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадта худалдаг юм. Үсөөхэн үгөөр хэлэхэдэ бүхы намтарынь иигээд лэ түгэсэшэхэеэ hанана. Теэд энэмнай үнэндөө даншье тиимэ бэшэл даа.

Фатых Галимович эдир залууhаа хойшо бэрхэшээлhээ зүрхэсэдэггүй, ажал хүдэлмэридэ түрүү хүн гэжэ суутай байhан. Колхоз, совхозуудта хүдэлхэ зуураа, олон удаа hайшаалда хүртэhэн, хаана хүндэ хүдэлмэри гараhаб—тэндэ эльгээгдэдэг, этигэл найдлабариинь ёhотоор харюулдаг hэн.

Теэд хүнэй наhан соо мартагдашагүй эрьелтэ, хубилалта хэзээ нэгэтэ болодог лэ ха юм. Мүн иимэ хубилалта тэрээнтэйшье тохёолдоо. Нэгэтэ совхозой директор дуудажа:

— Фатых Галимович, таниие хамаг юумэндэ шударгы, оролдосотой хүн гэжэ мэдэнэбди. Түмэршэ дархан болохо дуратай хүн мүнөөдөө олдоногүй. Туршаад үзөө hаатнай яаха гээшэб? — гэжэ асуугаа hэн.

Арсадаггүй гуримаараа:

— Яахань даа. Болоно аабза, —гэжэ зүбшөөгөөд, ойр зуурын саг соо балташанаар дүршэл ехэтэй түмэршэ дарханай хажууда хүдэлхэдөө, олон юумэ ойлгожо абаhан, түрүүшынгээ дархэ хэжэ, өөрөөшье ургажа байhандаа магтуулhан юм.

«Ябаhаар ябатараа хүн хүсэhэнөө олодог» гэдэгтэл тэрэ түмэршэ дархан болохо ямаршье эрмэлзэлгүй байhан аад, сагай эрилтээр дархан боложо, уран гарайнгаа далайсатай эршэ харуулжа эхилээ бшуу.

Ажалhаа холоhон альган соонь алхын эшэ эршэтэй эрьелдэдэг, хурса нюдэниинь хэмжэhэн газараа нэгэтэшье алдадаггүй, яагаа үгөөр хэлэхэдэ, түмэрөөр бүтэхэ зүйлнүүдые жэншэдгүй hайнаар бүтээжэ hураадхёо. Трактор, машинын, косилка, тармуурнуудай частьнуудай эбдэрхэдэ ехэнхидээ кузницада заhабари хэхэ ушар гарадаг. Минихаевтал хандаха болоогдоно ха юм. Гансашье энэ бэшэ: мүн бэрхэ слесарь гэжэ тоотой юм. Кузница... лайнгаа дүүрэхэдэ, с... дэлдэг заншалтай. Тэе... hуужа шададаг hэм...

Үдэшэлэн оройшог... ажалhаа ерэхэдэнь, Р... ганиинь уриханаар... бэлдэhэн халуун эдеэ... рээ табижа ородог... эсээб гэжэ янгархаh... ниинь hанадаггүй.

— Эдеэлэ даа, Фат... шаа,—гээд гараа уга... үбгэндөө сайень а... гээд амара. Углөөгүү... тэ бодохоб гээ hэн г...

— Бодохоб даа, h... зобо. Шэнэ газедүүл... гэжэ тэрэ асууна.

— Газетээ хөж... Сайнгаа халуунда уу,—... ганиинь зобонгёор о...

Эбтэй этэй энэ б... тээhээнь хаража ба... хаар.

Эрхим hайнаар хүд... түлөө Фатых Галим... бэшэ үнэтэ шангуудта,... лэй грамотануудта хүр... хан солоёо одоол нэра... даhан хүн гэжэ тэрээн... сэдэг. Энэнь зүб лэ.

Б. НАМ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тюменьскэ областиин Тюмень-Сургут гэhэн түмэр замай барилга дээрэ. Эндэ зунаингаа амаралтын үедэ 11 мянган студент ажаллаа. ТАСС-ай фотохроника.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЭХИЛХЭҺЭЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР

— Танай звеногойхид мүнөө хаанаа сабшажа, хэды hүритэй болооб?

— Түүдэгэй сарам сабшажа дүүргээд, гол буусадаа орохо дүтэлөөбди. Үбhэ ехээр абаха сагнай ерэбэ. Мүнөө хори гаран hүритэй болообди.

— Шиниин звеногойхид шангаар лэ хүдэлнэ гэжэ дуулдагша. Яhала ехэ үбhэ абажа байна ёhотойт.

— Сабшагдажал байгаа юм аабза. Ой модоной, гол горхонуудай захаархи газараа сабшажа, хуряажа дүүргээд, баhал гол буусадаа оробди. Ургасань яhала hайн. Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэл байхабди.

Иимэ хөөрэлдөөн Захааминай аймагай Далахайн совхозой нэгэдэхи отделениин конторо соо hаяхан болоо hэн. Хөөрэлдөөндэ хабаадагшад—үбhэ хуряалгын звенонуудые даагшанар, аха дүүнэр Долгоржап, Цыбикжап Ринчинович Дымпиловтэн. Ахань — Долгоржап Ринчинович Урда-Байсада, дүүнь—Цыбикжап Утаатын добуунда үбhэ сабшана.

Аха дүүнэрэй хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэлгын звенонууд ажахынгаа отделени соо эрхимлэжэ ябана. Энэ звенонууд үбhэ хуряалгын харюусалгатай хүдэлмэриие бултанhаа түрүүлэн эмхитэйгээр эхилhэн юм. Эхилхэhээ абаhан эршэеэ табингүйгөөр мүнөөшье ажаллажа байhаар. Энэ хоёр аха дүүнэр отделени соогоо эрхим хүдэлмэришэд гэжэ суурханхай. Эгээл тиимэhээнь аха дүүнэртэ эгээл ехэ сабшалантай, ургаса hайнтай участогууд даалгагданхай.

Долгоржап Ринчиновичэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид анха түрүүлэн хээрынгээ газар сабшажа дүүргээ. Түүдэгэй сарам гэжэ газар тэрэнэй участогта ородог юм. Үнгэрhэн жэлдэ тэрэ сарамhаа оройдоол 3 hүри үбhэн абтаhан байбал, энэ зундаа аяар арбан табан hүри эрхим шанартай үбhэн хуряагдаа. Сабшагдамаар альганай шэнээн газарай ногоо хуряажа абаhанай ашаар лэ иимэ ехэ тэжээл бэлэдхэгдэбэ ёhотой. Энэ звеногойхид совхозой отделени соо түрүү hуури эзэлжэ ябана.

— Үгэ хүүрээ ойлголсоод, эмхитэйгээр хүдэлхэдэ, ажалшье урагшатай ябана даа. Звеногойм гэшүүн эдир залуу хүдэлмэришэн Николай Лупсанович Ендонов бултанhаа hайнаар хүдэлнэ. Шамбай шинраг бэетэй энэ залуу хүбүүнэй үбhэ hүрилжэ байхые харахада урматай даа. Дунда зэргын бухал нэгэ асалаад, hүридэ хаяжархина гэхэдэ алдуу болохогүй. Участогаймнай ургаса яhала hайн. Түсэбөөр хараалагдаhан үбhөө хуряажа шадахал байхабди, — гээд звеногой хүтэлбэрилэгшэ Долгоржап Ринчинович хүхюутэйгээр хөөрөө hэн.

Цыбикжап наhаараа дүүшье hаа, ажал хүдэлмэридөө ахаhаан балай гээгдэдэггүй, заримдаа ахижашье гарадаг суутай. Энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгын харюусалгатай хүдэлмэриин үедэ ахынгаа звеногойхидhоо дутуугүй hайнаар хүдэлнэ.

Совхозой конторын газааhаа хоёр километрэй зайда хори гаран hүринүүд жэрылдэжэ, хараhан хүнэй нюдэ дулаасуулна. Энэмнай коммунист Цыбикжап Ринчиновичэй хүтэлбэрилдэг звеногой үбhэшэдэй эршэтэ ажалай үрэ дүн болоно.

Эршэтэ ажалаараа суурхаhан аха дүүнэрэй хүтэлбэрилдэг звенонууд амжалтатай, совхозойнгоо адууhа малда элбэг тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулха байhандань этигэмээр.

Б. ВАНЧИКОВ.

ШЭНЭ БҮЛЭГ БАЙГУУЛАГДАБА

Загарайн аймагта партийно-политическэ мэдээсэл hайжаруулгаар hүүлэй үедэ горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Партиин райкомой дэргэдэ 7 хүнhөө бүридэhэн информационно бүлэг эмхидхэгдээ. Энэ бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша А. Н. Кондратьева) ажалшадай эрилтэ, хэрэглэмжээр шухала хэмжээнүүдые абажа байха, үйлэдбэриин коллективүүдэй ажал хүдэлмэридэ, ажалай журам сахилгада, түрүү дүй дүршэл андалдан абалгада анхаралаа хандуулха, ажабайдалда hаад ушаруулhан элдэб дутагдалнуудые усадхажа байха зорилготой. Эдэ бүхы асуудалнуудаар тус бүлэгтэ саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха багахан бүлэгүүд аймагай 9 ажахынуудта бии болгогдонхой.

«Таанарта, пропагандист, политинформаторнууд» гэhэн тусхай рубрика доро ажалшадай дунда үзэл сурталай хүдэлмэри үргэнөөр ябуулгада туhа хүргэхэ материалнууд аймагай газетын хуудаhануудта толилогдодог болонхой. Мүн эндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри hайжаруулгаар штатна бэшэ таhаг байгуулагдаад, hүүлэй үдэрнүүдтэ эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Малай тэжээл бэлэдхэлгын үедэ аймагай политинформатор, лекторнууд үбhэшэдэй бригада, звенонуудта гаража, мэдээсэлнүүдые хэнэ. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөнэй дүнгүүдые үбhэшэдтэ тайлбарилан ойлгуулха зорилготойгоор партиин райкомhоо 20 лектор, политинформаторнууд ажахынуудта эльгээгдэнхэй. Мүн үбhэшэдэй бригада бүхэн саг үргэлжэ мэдээсэл хэжэ байдаг өөhэдын политинформаторнуудтай юм.

Политинформатор, лекторнүүдэй hуралсалда анхарал хандуулагдажа, тэдэнэй дунда, лекци, хөөрэлдөөн, семинарнууд ходо үнгэргэгдэнэ.

В. КЛИМАШЕВСКИЙ,
КПСС-эй Загарайн райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша.

Социалис оронууд...

БОЛГАРИ. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн... зорюулан, болгар-совет хани барисаанай парк Пловдив х... хэлэн гоё районуудай нэгэндэ бии болгогдохоор... Паркнь революциин агуу вождиин нэрээр нэрлэгдэхэ ю... гадуур спортын талмайнууд, уhанай спортын бааза, п... лагерь эмхидхэгдэхэ.

ПОЛЬШО. Замостье гэжэ хотодо оёдолой шэнэ фабри... жа байна. Иимэрхүү үшөө 6 фабрика ерэхэ жэлдэ бодх...

Шэнэ фабриканууд мүнөө продукци үйлэдбэрилдэг ш... нуудай филиалнууд болохо. Тиин эдэ фабриканууд бэ... предприятинуудhаа нилээдгүй түргэн, проектээр хараал... сэндөө орохо арга боломжотой байна.

ВЕНГРИ. Байгша оной түрүүшын хахадай турша со... 100 шахуу томо объектнууд Будапештдэ ашаглалгада о... Мүнөө 386 объект баригдажа байна.

Гэр байранууд ниислэл хотодо илангаяа олоор бариг... бэй ёhоор, энэ жэлдэ 5400 гэр байрын барилга дүүрэх...

Барилгын индустриальна онол аргануудые мүнөө шу... дүүргэнэ. Будапештдэ гэр баридаг хоёр комбинат бии ю... хинь болхоогдожо дүүрэхэ болонхой.

МНР. Монголой граждан авиациин энэ жэлдэ зөөhэн... тоо ороной зоной дүрбэнэй нэгэ хуби шахуу болоо. Р... бүхы аймагууд, хүдөө ажахын 130 нэгэдэл болон госхо... ци хэрэглэнэ.

МНР-эй авиаци хүнүүдые, ашаа зөөхэhөө гадна, хүдө... мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэнэ: 235 мянган гектар таряа... дээрэ самолёдуудhаа химикадуул хаягдаа, буртаг үб... бэрлэгдэхэ.

ЮГОСЛАВИ. Югославиин Дебар гэжэ хотодо ойрохон... баад миллион кубометр уhатай нуур бии болгогдожо а... нэй уhан жэл бүри 100 миллион киловатт-час электро... лэлбэрилэн гаргаха хүсэтэй «Шпиле» гэжэ, эндэ бодхоог... hан гидроэлектростанциин турбинануудые hаяар хүдэлг... ниин ток Югославиин олон тосхон ба районуудта хүрэх...

Болгариин түб Софи городой гудамжа болон... олонхинь совет-болгар хани барисаанай уг удхые элир... РАГ ДЭЭРЭ: Софи хотын Волгоградска бульвар.

ТАСС-ай фо...

«АГЫН ҮНЭН» — манай айлшан

КПСС-эй Агын буряадай округкомой ажалшадай депутадуудай округной Совэдэй орган

ГАЗЕТЫН ТҮҮХЭҺЭЭ

«Агын үнэн» гэжэ округной газетэ дүшөөд жэлэй түүхэтэй. Тэрэ үедэ Агын аймагта газетын байгуулагдахаһаа эхилээд шахуу редакцида хүдэлһэн, мүнөөшье хүдэлжэ ябаһан Бато-Очир Цыбиков иигэжэ бэшэнэ:

«Агын үнэн» газетын архивта 1930 оной түрүүшын номернууд хадагалаатай байдаг. Нэгэ хуудаһан дээрэ хуушан монголоор газетэ гарадаг һэн. «Хамтын-Ажалчи» гэжэ нэрэтэй. Түрүүшын номер үлөөгүй, харин 1930 оной апрелиин 15-да гараһан хоёрдохи номертонь гаршагайнь хажууда иигэжэ бэшэгдэһэн: «Агын аймагта «Бурят-Монголой үнэн» газетын нүүдэл редакци неделидээ хоёр удаа 1000 хэһэгээр гараха. Миинтэ».

1930 оной хабар Агын талада коллективизациин үргэнөөр яоуулагдажа байһан үедэ партиин Буряадай обком бишыхан типографитай (барладаг багахан машинатай, хэдэ хэдэн касса шрифтэтэй) нүүдэл редакци бүридүүлжэ эльгээһэн юм. Хорин хоёртой Бавасан Абидуев нүүдэл редакцитай ерэлсээ һэн. Түрүүшын редактор байгаа, газетэ гаргадаг, бэшэдэг, хүдөө бэшэгшэдые эмхидхэдэг хүн һэн.

Газетын саг үргэлжэ гарадаг болоходонь, Бавасан Абидуев һөөргөө бусаа бэлэй. Партиин Агын айком Ванчик Лодоевые редактораар баталаа һэн. Удаань, 1934 ондо партиин Буряадай обком Б. Д. Абидуевые Агын газетын редактораар эльгээгээ. Эндэ 1936 он болотор хүдэлөө һэн. Тиигэхэ үедөө «Булад яажа хатуужааб», «Рожденные бурей» гэжэ Н. Островскиин номуудые оршуулаа, хэдэ хэдэн поэмэ, шүлэгүүдые зохёогоо бэлэй.

Тэрэ үеын ажабайдал, коллективизациин ябуулагдажа байһан тухай, хабарай тарилга тухайда, таряашадай комитедүүдэй ажал хэрэг тухай, үмсын ажалтанай дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэри тухай, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха тухайда газетын тэрэ үеын хуудаһанууд һануулна. Байд гээд «Хамтын-Ажалчи» газетэеэ захижа уншыт!—гээд газетэ уншагшадтаа хандаха юм.

«Цагаан-Уула нютагта эхэнэрнүүдэй улаан гэр нээгдээ»—гээд тэрэ үеын нэгэ хуудаһанда мэдээсэгдэнэ. Урда-Ага нютагта үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүлэй — хотоной һургуулида 50 хүн (12—40 наһан хүрэтэр) ябана, олон хүн уншажа һураа... гээд бэшэгдэнэ.

«Газетэ гээшэ арад зоной ажабайдал харуулдаг толи мүн»—гээд дэлхэйн пролетариадай вождь Карл Маркс хэлэһэн байдаг. «Хамтын-Ажалчиин» түрүүшын хуудаһанууд дүлэтэ гушаад оной байдалые эли тодоор харуулна бшуу.

Иигэ иигэһээр лэ «Агын үнэн» газетэ хүгжэһэн, үнэн бэеэ бэелһэн юм.

Мүнөө 5000 хэһэгээр хоёр хэлэн дээрэ, дүрбэн нюуртайгаар гаража байдаг. Энэ газетэ округой ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь окружной партийна организациин туһалагша болоо.

Тус газетын түрүүшын хуудаһанай гараха үеһөө эхилээд, мүнөө болотор Агын буряадай округто үндэһэн хубилалтанууд болоһониинь бүгэдэндэ эли. Эдэ бүгэдэ тухайда бултыень дурдахын аргагүй. «Агын үнэн» газетын редакциин эльгээһэн материалнууд эдээнэй заримыень харуулна. Энээниень уншагшадайнгаа анхаралда табинабди.

УРГАН ХҮГЖЭҺЭН ТАЛА

...hэеы гэрһээ нүгөөдэ ...хэдэн зуун модо сатала. Үгытэйшүүлэй хэды ...түрэг малһаа бэшэ юун... байдаггүй һэн. Иимэ ...ажабайдал байгаалиин ...ар болодог байһан гээшэ. Үшөө дээрэһээнь баяд ...түрөөрөө занаад, бай... болоһон мал адууһыень ...һэн гү. Үбшэн тахал. ...харанхы байдал—иимэл ...тай байһан даа, мал... ...адууд...

...р элдүүрилхэ, сабшаха ... Агын буряад мэдэдэг... ...урда барга сагай гү... ...лэ ажаһуудаг бэлэй. ...засаг түрын түлөөлэг... ...гай баяшуул, ламанар ...айдалай наһыень һунаа... ...шадалаараа оролдодог ...мал адуулаад, мангир та... ...татажа, мүргэл маани ...ябахаһаа эрхим дээдэ ...гэжэ буряад хүндэ бай... ...—гээд ламанар номнодог ... Дасангууд, тэдэнэй ла... ...ажалша буряадай хү... ...рэ байдаг һэн. XX зуун ...эр Агын талада арбан ...бүридэ нэгэ лама хүр... ...лэй.

...ехэ Агын талаар шэнэ ...бууба. Агууехэ Ок... ...шэнэ байдал. Ород ара... ...гшэдтэй хамта эн... ...буряадууд жаргалта бай... ...түлөө тэмсэжэ оробо. ...Лазогой улаан гвардиин ...дта эдэнэр оролсобо. Са... ...ние, ноёд нюдаргашуу... ...һамна сохилсоо. Агын ...эрхим хүбүүд арад зо... ...жаргалта байдалай тү... ...революциин түлөө ами на... ...бэлэй. Тэдэнэрэй дун... ...Самсаран Далаев, Будажап ...ев. Чимитдоржи Цыбиков ...бусад олон бии.

...талада шэнэ байдалай ..., нюдаргашуул, ламанар ...тэдээнэй туһамаршад бү... ...шадалаараа эсэргүүсэһэн ...Бандануудые байгуулдаг, ...коммунистнууд, комсо... ...дые аладаг байһан юм. ...гэшье һаань, Ленинэй ...улам олон хүнүүд лэ ...байба. Манай бүхы ...адли Ага нютагта Со... ...бадаран мандажа. шэ... ...тогтобо. Үшөө 1918 ...апрель һарада «Совет за... ...байгуулаабди» гээд Забай... ...областной Советүүдэй ...дэ Догой нютагай үгы... тэйшүүл бэшэг эльгээгээ бэлэйл. Энээнһээ хойшо Агын бүхы нютагуудһаа иимэ үгэнүүд соностоо һэн...

Мүнөө энэ ехэ талада шэнэ дуун зэдэлээ. Хүгжэнги хүдөө ажахытай, болбосорол гэгээрэлтэй хизаар болонхой. Мүнөө эндэ онһон техникээр зэбсэгжэһэн хүгжэнги ажахытай 27 колхоз, совхозууд хүдэлжэ байна. Ажал хэрэгтээ амжалта туйлан, олон ондоо — ород ба буряад, татар ба башкир, казах ба хальмаг болон бусад олон ондоо үндэһэ яһатанай хамтараад жаргалта байдал зохёоһон ушар хадаа ленинскэ национальна политикын бодото бэелэлэй гэршэ мүн болоно.

Эндэхи тала дайдаар нэгэ миллионһоо үлүү нарин нооһотой хонид бэлшэжэ ябана. Өөһэдын Забайкалиин үүлтэр бии болоһон. Торголиг нарин нооһон хадаа Агын округой гол шухала продукци болоно. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ехэнхи хуби онһоһожоруулагдаһан.

Округой ажалшад мүнөө багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, ажалдаа шэнэ амжалта туйлахаар хүдэлжэ байна. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишад Цындыма Сагаева, Агын совхозой Валентина Номоконова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Дашидондок Мункуев болон бусадтал адли алхамаа жэгдэдхэн, эрхим һайнаар хүдэлхые эрмэлзэдэг колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд угаа олон. Дээрэ дурсагдагша нүхэд Ленинэй партиин гэшүүнэй нэрэ дээрэ үргэн, алдарта ойн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

Совет засагай жэлнүүдтэ эндэ культурна революци болоһон гээшэ. Октябриин урда тээ хоёр багшатай нэгэ һургуули байһан юм. Мүнөө округ доторхи 50 һургуулида 17 мянган үхибүүд һурана гэхэ гү, али дүрбэдэхи хүн бүхэн һурана. Олон жэлдэ арадай гэгээрэлдэ хүдэлжэ, залуу үетэниие хүмүүжүүлһэн солото багшанар олон. РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багшын нэрэ зэргэтэд Д. Ж. Жигжитов, М. Ж. Будаев, Н. И. Малкова болон бусад олон бии. Агын һургуулинуудта һуража гараашад сооһоо олон хүн мүнөө элитэ эрдэмтэд болонхой. Мүн олон зохёолшод, поэдүүд, элитэ ехэ артистнууд урган гараа.

Олон малшадай ами наһа абаашадаг үбшэн тахал үнинэй үгы болонхой. Округой районуудта медицинын эмхи зургаанууд олоор байгуулагданги.

Ажабайдалай улам баяжаха, һайжарха бүри арад зоной культурна эрилтэ ехэ болобо. Бүхы колхозуудта уран һайханай коллективүүд байгуулагдаһан. Агын арадай филармониин ород ба буряад арадуудай инструментнүүдэй оркестрнүүд суута гаранхай. Буряад арадай инструментнүүдэй оркестр съезднүүдэй Кремльдэхи ордоной сценэ дээрэ бэлигээ харуулаа һэн. Эдээндэ хабаадагшадай олониинь уран һайханай бүхэроссин харалгын лауреадуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Гадна колхозуудай олон коллективүүд харалгын лауреадууд болоо һэн.

Талын шэнэ дуунуудай дали жэгүүр улам ургажа, улам бэхижэжэ, холуур дэлидэг болонхойл.

Буряад арад хадаа агууехэ совет бүлын адли тэгшэ эрхэтэй гэшүүн мүн. СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Советүүдтэ Агын округой түлөөлэгшэд бии юм. Мүн областной, окружной, районуудай Советүүдтэ хамтадаа 1185 депутат — Агын буряадай национальна округой түлөөлэгшэд арад ниитэдээ алба хэнэ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл ажалша хүнүүдэй үүсхэл, эдэбхи бадаруулба. Хаа хаанагүй бүхы ажалшад — хонишод, һаалишад болон бусад энэ ойе ажалай амжалтаар угтаха хүсэлэнтэй хүдэлнэ. Агинска тосхондохи агуу багшын арадай музейдэ хүнүүд хододоо олооро ерэнэ, багша Ленинэй ажабайдалтай танилсана.

Энэ ойтой дашарамдуулан, округ дотор уншалганууд хэгдэнэ. Колхоз, совхозуудай фермэнүүд, хонишодой бригадануудта дүршэлтэй пропагандистнар, политинформаторнууд, лекторнууд, Совет засагай түлөө тэмсэгшэд, ажалай баатарнууд үгэ хэлэнэ, һүүлшын һонинуудые дуулгана.

Агуу багшын хэзээдэ мүнхэ образ буряад арадай зүрхэ сэдьхэлдэ хэзээдэ мүнхөөр оронхой.

Г. ДОНДОКОВ,
КПСС-эй Агын окружкомой секретарь.

Буу үргэлһэн хүн В. И. Ленинтэй хөөрэлдэжэ байна. Революциие хамгаалагша-солдат дэлхэйн пролетариадай вождь Владимир Ильичтэй юун тухай ярилдана, зүбшэнэ хаб.

Модоор дархалһан энэ зохёол-скульптурануудые урлагша нарин дархан Дондок Абидуев юм. Агинское тосхондо болоһон уран дархашуулай—арадай бэлигтэнэй зохёол-бүтээлнүүдэй выставкэдэ эдэ скульптуранууд харуулагдаа. Тиигэжэ эрхимүүдэй нэгэн байһан туладаа Москвада харуулагдахаар шэлэгдэбэ.

Совет ороной олон үндэһэ яһатанда, тэрэ тоодо буряад арадта сүлөөтэ байдал олгоһон агууехэ вождь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо совет хүн бүхэн өөрын бэлэг бэлдэжэ эхилһээр үнинэй. Юрын ажалшан, Агинское тосхондо һуудаг Дондок Абидуевай бэлэг энэ болоно.

МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ОМОГОРХОНОБ

Механизаторай мэргэжэл хүдөө нютагта эгээл һонин мэргэжэлэй нэгэн гээшэ ха гэжэ һанадагби. 1955 онһоо эхилээд тракторта хүдэлнэб. «Залуушуул, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха хэрэгтэ хабаадыт!» гэһэн уряае хэдэн зуу мянган залуушуулай (тэдэнэй тоодо олон басагад бии һэн) дэмжэжэ байһан үе һэн.

Машинно-тракторна станцинуудай хубилгагдан, ондоо болгогдожо байха үедэ Ушарбайн «Коммунизм» колхоздо хүдэлхэеэ ерээ һэм. Дүршэл ехэтэй үнинэй трактористнууд, тиихэдэ колхозой түрүүлэгшэ байһан, мүнөө Ушарбайн сельсоведэй түрүүлэгшэ В. Г. Санжиев гэгшэд түрүүшымни зүбшэн заабаришалагшад байһан юм. Тэдэнэр хододоо намда туһалдаг, ажалайнгаа дүй дүршэл хубаалдадаг, бэрхэшээлнүүдые дабахадамни дүнгэлсэдэг бэлэй. Мүнөө тэдээн тухайдаа һанахадаа зосоомни һайн болодог.

Үдэһэн, ургаһан, һургуулида һураһан нютагтаа — «Россия» колхоздо мүнөө хүдэлнэб. Механизаторай ажалда жэл бүри дүй дүршэл нэмэнэб. Ажалыемни гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэжэ, «Шэнэ газар ашаглаһанай түлөө», «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнуудаар шагнаа юм.

Ажалшадай депутадуудай районно Совэдэй хоёр зарлалда депутадаар һунгагдаа һэм. КПСС-эй гэшүүнби. Бүлэдөө гурбан үхибүүдтэйбди.

Эхэнэр хүндэ тракторта һуухань бэлэн бэшэ ааб даа. Бүлэдөө, үхибүүдтэә, тэдэниие хүмүүжүүлгэдэ һанаагаа табиха хэрэгтэй. Теэд эдэ бэрхэшээлнүүд дабагдахал бэзэ.

Үбгэнтээ—Иван Матвеевичтэй хамта нэгэ ДТ-54 тракторта энэ хабартаа хүдэлөөбди. Үбгэмни үдэрэй халаанда, би һүниин. Зеленко тариха газар хахалаабди. Хабарай тарилгын үедэ халаанайгаа нормые нэгэ хахад дахин дүүргэдэг байгаабди. Тарилга дүүргэмсээрээ үбһэнэй хүдэлмэри,—иигээд хойно хойноһоо ажал орожол байдаг шуу.

Механизаторай мэргэжэл шудалхыень залуушуулые, илангаяа басагадые өөрынгөө зүгһөө уряалнаб. «Родина» колхозой басагад тракторта эрхим һайнаар хүдэлнэ гэһэн мэдээн намайе баясуулна. Округ дотор эхэнэр трактористнууд олошорхо аабза гэжэ найданаб. Тиигэжэ бултаараа баян ургасын түлөө тэмсэн хүдэлхэбди.

Г. СТАФЕЕВА,
Могойтын районой «Россия» колхозой трактористка.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Агын талада 1911 ондо миин лэ 141 десятина газарта таряа таридаг байһан. Мүнөө округой колхоз, совхозууд 200 мянган гектарта тарилга хэдэг болоо.

1923 оной хүдөө ажахын бүридхэлэй тоогоор Агын аймагай малша таряашадта оройдоо 270 плуг, 8 модон плуг бии бэлэй. Мүнөө Агын талын полинууд дээрэ 2000 трактор, таряанай 500 комбайн, ашаанай 600 машина, хүдөө ажахын хэдэн мянган машина зэмсэгүүд хүдэлнэ.

1926 ондо түрүүшын хүдөө ажахын артель байгуулагдаһан. Тэрэнь «Ажалчин» гэжэ нэрэтэй һэн. Энэ коммуна нэгэ плуг, морин 1 сенокосилка, 1 тармуур, хоёр борной, 1 сепаратор, 16 үхэртэй, 12 моритой, 30 хонитой бэлэй. Түрүүшын жэлдэ мүнгэн олзонь арайхан гэжэ 1400 түхэриг болоо һэн.

Мүнөө энэ ажахы округ соогоо түрүү колхозуудай нэгэн болоһон, хүгжэжэ байна. «Коммунизм» колхоз 1966 ондо 1 миллион 200 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

Революциин урда тээ дэлюун сагаан Агын талада медицинын нэгэл пункт, хоёр класстай нэгэ училищи байдаг һэн. Баяд ноёдой үхибүүд энээндэ һурадаг һааб даа.

Мүнөө округой 50 һургуулида 17 мянган үхибүүд һуража байна. Арадай гэгээрэлдэ гүрэн жэл бүри 1,5 миллион түхэриг һомолно.

Анханда дүүмэ байһан Агын һуурин мүнөө хүдэлмэришэнэй тосхон болонхой. Багшанарай училищи, хоёр дунда һургуули, найман жэлэй һургуули, хүгжэмэй һургуули, арадай театр, В. И. Ленинэй арадай музей, хизаар ороноо шэнжэлхэ музей, арадай филармони, соёлой ордон гэхэ мэтэ соёлой гэгээрэлэй эмхи зургаанууд бии.

Округ дотор физкультурнигуудай 84 коллектив бии юм. Тэдэнэй дунда колхозой 25, совхозой 5, предприяти, эмхи зургаануудай 7, һургуулиин 32 коллектив бии. Эдээндэ 16 мянган спортсменүүд тоологдоно. Спортын 6 мастер, мастерта 11 кандидат хоёр мянга шахуу хүн разрядтай болонхой.

...РОД БОДОХО

...тагтанай Орловско хадын ...комбинат гэдэг про... ...томо предприяти оршодог. ...ашагта малтамал тантаал ...фрам малтажа абадаг юм. ...олдоһон, ямар юу... ...гэхэ болоо һаа иимэ.

...сагта хүн түрэлтэн хара ..., зэд, сагаан туулга, хара ...мүнгэ — эдэ зургаан ...мэдэхэ байһан гэхэ. ...үшөө арбаад янзын ...шэнээр олдожо, элдэб ...байна. Харин XIX зуун ...вольфрам, титан, ... гэхэ ...арбаад металл нээгдээ. ...—XX зуун жэлэй тэнгээр ...бусад найман янзын ...бшуу.

...металлай дундаһаа хара ...хэрэглэгдэдэг гээшэ. ...орон доторнай 100 мил... ...тонно булад хайлуулаг... 1980 он хүрэтэр Ком... ...нимнай Программын ха... ...ёһоор булад хайлуулга ...хахад дахинаар ехэ ...юм.

... Орловско комбинадай ...дадаг тантаал гээшэ элект... ...радиотехникэдэ, химиин ...ьда, медицинэдэ хэ... ...Энэ металл эртэ урда са... ...баатар Тантаалай нэ... ...нэрлэгдээгүй. Тэрэ баа... ...бурханай үмэнэ гэм хээ гэ..., бэхи бүхэ харанхы ...хитэ наһандаа хаагдаһан ...сүлөөлэн гаргахань ...хэрэг байгаа бшуу.

...үшөөшье энэ шухаг метал... ...абаха гээшэ ехэ ажал... Орловско үурхайда тантаал ..., тэрэниие бусад ...абахань хүшэр гэдэг. ...олжо, иимэ шухаг ...малтан абадаг болгооб ...ушартай.

... Спокойнын вольфрам ...газарта минеральна хэбтэ... ...дуйһаба, руднигаа хааха... ...ха гэлсэжэ байһан юм. ...Вадим Александрович Ор... ...наһатай геолог, институт ...һүүлээр эндэ ерээ ...ушар байдалые мэдэ... ..., Вадим Александрович ...малтамал шэнжэлэн бэдэржэ .... Энэ хүн айхабтар һэргэг ..., уян сэдьхэлтэй, ажалша бүхэри һэн гэжэ мэдэхэбди. Тиин хадаһаа малтажа абаһан хүхэльбэ руда соо жэжэхэн хара толбохонуудые геолог харажархёо. Энэнь тантаал мүн байгаа.

Теэд залуу геологой энэ олоһон юумэндэ тэндэхин анхаралаа ехэ хандуулаатүй, тэрэ үедэ байһан совнархоз бэдэрэлгын экспедициие хааха гэжэ шиидхээ һэн. Гансал Орлов хэды үлбэр муу бэетэйшье һаа, ехэтэ оролдолто гаргажа, үнэтэ малтамалай уурхай олдоо гэжэ тодорхойлхые һэдэһэн байна. Тэрэ олдоһон зүйлөө абаад, Москва ошожо, геолого-минералогиин эрдэмэй доктор Беус гэгшэдэ үзүүлжэ, эрдэмтын дэмжэлтэдэ хүртөөд, һөөргөө Шэтэ ерэжэ, Хүхэ Шулуута гэжэ газарта бэдэрэлгын бүлэг хүнүүдые эльгээлгэхэ болоо һэн. Тэрэниие Вадим Орлов толгойлһон байна.

Ахалагша геолог Вадим Александрович Орловой хүтэлһэн бэдэрэлгын коллектив үнэтэ малтамалай тус уурхайе, мүн барилгадань эдэбхитэйгээр хабаадаһан тосхониие Орловск гэжэ нэрлэхэ зууршалта хэһэн байтаа.

Мүнөө Орловско хадын шанаржуулгын комбинат нэрэдээ хүрэмэ һайнаар хүдэлжэ байна. Тэрэнэй коллектив продукци гаргаха талаар үнгэрһэн жэлэй түсэбые һара шахуу болзороор уридшалан дүүргээ һэн. Тус предприятиин хүтэлбэрилэгшэд руда баяжуулха, технологи һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна.

Үндэр шанартай тантаалай концентрат абалтые ехэдхэхын тула, эндэ доводочно отделени ухаалан зохёожо байгуулаа. Тэрэнэй ашаар шэрүүн концентрадые кислотагаар, суранзанаар болбосоруулдаг болонхой. Тиигэжэ концентрадайнь шанар дээшэлэн, комбинат жэл соогоо хэдэн мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна.

Орловско хадын шанаржуулгын комбинат түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороод хүдэлжэ байна. Эндэ һүүлэй хоёр жэлэй турша соо химиин лаборатори, спортын зал, телевизионно ретранслятор байгуулагдаа. Тосхоной олохон айлда дулаан, хүйтэн уһан оруулагдаа. Һаянай газова плитануудшье бии болобо. Энэ жэлдэ электрын элшэ хүсэ дамжуулгын лини—ЛЭП холоһоо татагдан ерэхэнь.

Орловско комбинат ерээдүй сагта ехэ город болохо. 1973 оной эсэсээр хадын шанаржуулгын ехэ комбинадай барилтые түгэсхэхэ гэжэ харалагданхай. Тиихэдэ металл малтан абалга мүнөөнэйхиһөө арбаад дахинаар ехэ боложо, тус комбинат ашаг олзото предприяти болохо юм. Хоёр томо карьер, шанаржуулгын хүсэтэ фабрика байгуулагдаха. Тэрээндэ дүтэшэг, аршаан шадар 12 мянган хүн зонтой мүнөөнэй түхэлэй гоё һайхан город баригдаха.

Мүнөө Хүхэ Шулуутаар хүсэтэ машинын хүнхинөөн таһалданагүй. Уулын шулуу тэһэлжэ, хэдэн мянгаад тонно руда гаргахадань, экскаватораар КРАЗ машинануудта ашаалдаг. Экскаваторые социалис мүрысөөнэй отличник, эндэ гушаад шахуу жэл хүдэлһэн А. Ф. Ананьев жолоодон хүдэлгэнэ. Үрэмдөөшэн И. А. Репин, бульдозерист В. А. Тарасов, тэһэлхэ хүдэлмэри эрхилэгшэ П. И. Кадушкин гэгшэд ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйладаг. Комбинадай главна инженер Б. Я. Завьялов, парторг Ю. И. Наделяев, директор Александр Алексеевич Селедков гэгшэд «Орловой нэрээр омогорходогбди, түрүүлэн шэнжэлэгшэдэй ёһо заншалые хүн бүхэмнай нангинаар абажа ябадаг»,—гэнэ.

Иитэжэ Ага нютагтамнай уула хадын үнэтэ дараан болохо ашагта малтамалнууд ажалшан зоной хүдэр гараар малтагдан, арадай ажахыда хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй.

Д. ЖАПХАНДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вадим Орловой үхибүүд плита тэлээд ябана. Ара таладань В. Орловой аха П. А. Орлов.
Б. ДАРХАНОВАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Агын округной Совэдэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Б. Ц. Цыренов Вадим Орловой үхибүүд: Коля Лена хоёртэ дурасхаалта плита барюулжа байна.
Б. ДАРХАНОВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ШУЛУУН ТАБИГДАБА

РЕПОРТАЖ

Тиимэшье үни болоогүйл даа. Эгээл энээхэн газарта горнын хонгео абяан үглөөнэй сэнгэлиг агаарые хаха сохин, хуһан ойтой хоолойгоо мэдэлсэн сууряатадаг бэлэй. Сокто-Уулын бооридо пионернүүдэй лагерь байдаг һэн. Түүдэбшэеэ табяад, хажуутаарнь һуухадаа бидэнэр, пионернүүд, элдэбын дали жэгүүртэй бодомжонуудта абтадаг бэлэйбди. Тон түрүүн манай нютаг ямар болохоб гэжэ хөөрэлдэдэг һэмди. Хэдышье гоё гоёор хөөрэлдөө хадаа эгээл энээхэн майхангуудай һууридa олон дабхар гэр байшангууд бодоод, шууятай город болошохо гэжэ хэлсэдэггүй байгаабди.

Он жэлнүүдэй урилдан үнтэрхэнь жэгтэй түргэн байна даа. Хэды едыхэн лэ гэрнүүд байгша бэлэй. Теэд мүнөө... гээд горнягуудай городой түрүүшын шулуу табилганда Ага-Хангилһаа ерэһэн хонишон минии шэхэндэ шэбэнэбэ. Энэ хүнэй үбгэ эсэгэнь энэл нютагаар хонин һүрэгөө үе наһаараа адуулжа ябаһан. Теэд хэн мэдэбэ даа, шэмэтэй һайн ноготой энэ бэлшээриин хүрьһэн доро иимэ баян хэбтэшэ нюуса байха юм гэжэ.

Сокто-Уулын нюуса хэбтэшэ олоһон геологуудта алдар соло. энэ үдэр болотор ерэжэ шадангүй наһа бараһан Вадим Орловой нэрэ хэзээдэ мүнхэ байг лэ. Сокто-Уулын баялиг нээгшэ 33-тай ябаһан. Ехэ хэбтэшэ бии, комбинат баригдаха, городшье бодохол байха...

Эндэ байгшад залуу геологой габьяата хэрэг тухайда толгойдоо шэбшэнэ ёһотой. Эдэнэрэй дунда Вадим Орлов үгы, теэд нэрыень зүүжэ ябаһан комбинат хүдэлнэ, үдэр бүри хүшэ нэмэжэ, алхамаа улам үргэдхэжэ байна. Орловой нэрэмжэтэ город округой картада һаяар орохонь. Байгша оной июлиин 1-дэ ерээдүй городой түрүүшын шулуун табигдаба.

Руднигай ажалшад, барилгашад, районой, окружной партийна, советскэ эмхи зургаануудай, олониитын түлөөлэгшэд энэ ехэ ёһололдо сугларба. Вадим Орловой һамган Капитолина Васильевна, үхибүүдынь—Коля Леня хоёр, ахань—Петр Александрович Орлов гэгшэд эндэ ерээ.

Орловско тосхоной Совэдэй түрүүлэгшэ Л. К. Бондаренко олониитын хабаадалгатай митинг нээгээд, Орловско горно-шанаржуулгын комбинадай директор А. А. Селедковто үгэ үгэбэ.

Ерээдүйн городой һууридa түрүүшын шулуу табилгатай дашарамдуулан, руднигай хүдэлмэришэдые, Агын округой ажалшадые энэ баярта үдэрөөр оратор амаршалба.

П. А. Орлов сэдьхэлээ хүдэлгэн, эндэ байгшадта халуун баяр хүргэбэ. Мүн Агын округой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Совэдэй депутат Б. Ц. Цыренов, Орловскын үнинэй ажалшан, слесарь В. Г. Андреев, эдир пионер Саня Шишкина, барилгын управлениин начальник П. П. Новоселов гэгшэд митингдэ сугларагшадые амаршалба.

Шулуу табиха нүхэн тээшэ хүнүүд шэглээ. «Горнягуудай городой түрүүшын шулуун 1969 оной июлиин 1-дэ табигдаба. Энэ городой хүн зон зол жаргалтай ябаг лэ» гээд бэшэгдэһэн плитае Орловой үхибүүд, түрэлхидынь энэ нүхэн руу табиба.

Эрхим крановщик Рашид Тиммухаметов кранаараа түрүүшын плита үргэжэ, нүхэн руу аалиханаар табина. Түрүү хүдэлмэришэд П. И. Дудин, А. Болдырев гэгшэд 100 байратай гэрэй һууриин түрүүшын шулуу табиха золтой байбад.

Ч. ГОМБОИН.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Һаяхан Улаан-Үдын нефтебазада Эрхүүһээ баясама мэдээсэл абтаба. РСФСР-эй «Главнефтьснабай Эрхүүгэй территориальна управлениин шиидхэбэреэр коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ нефтебазын хүдэлмэришэдтэ олгогдоо.

Манай коллектив хүндэтэ энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула 1965 онһоо тэмсэжэ эхилһэн юм. Һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй туршада нефтебазын коллектив ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, үйлэдбэреэ нарижуулха, бии байгаа дутагдалаа усадхаха талаар ехэ ажал ябуулһан байна.

Хүдэлмэрилэгшэдэй энэ тэмсэлынь һайн үрэ дүнгөө харуулна. Бензин, тоһодолгын материалнуудые тушаан абадаг, эюулжэ ондоо тээшэнь эльгээжэ байдаг гол ажалтай тус коллектив үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ариг сэбэрые сахиха гэжэ оролдодог болоо. Мүнөө нефтебазын эзэлдэг газар асфальтаар хушагданхай, элдэб янзын модон һуулгагданхай, сэсэгүүд тариганхай. Үйлэдбэриин барилганууд дотор ариг сэбэр.

Коллективэймнай гэшүүн бүхэн даажа абаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандана, ажалай журам наринаар сахина. Хүн бүхэн коллективэйнгээ нэрэ соло дурдуулан байхаар ажаллаха һанал эрмэлзэлгэтэй.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн хүдэлмэрилэгшэдэй, цехүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсологдодог, түрүүлжэ гарагшад тодорхойлогдодог юм.

Мүрысөө үргэнөөр, аша үрэтэйгөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар манай коллектив 1968 оной туршада, энэ жэлэй эхинһээ һайнаар ажаллажа байна. Эрхүүгэй нефтебазын хүдэлмэрилэгшэдтэй хүсэ шадалаа туршалсадаг манай коллектив энэ мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ гараһан юм. Тиигэжэ 1967 оной 4-дэхи кварталһаа Эрхүүгэй территориальна управлениин дамжуулгын Улаан тугые гартаа бүхөөр барижа байһаар. Манай коллектив Улаан-Үдын Железнодорожно районой предприятинуудай дундаһаа һайн үрэ дүн туйлажа, 1968 оной 4-дэхи, 1969 оной 1-дэхи кварталай дүнгөөр дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан юм.

Энэ жэлэй эхинһээ коллективнай эршэмтэй һайнаар ажаллаһан зандаа. Хахад жэлэй түсэб 100,4 процент дүүргэгдээ. 1-дэхи, 3-дахи, 4-дэхи, 5-дахи автозаправочна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэд коллектив соогоо түрүүлнэ. Нефтепродуктнуудай заримдаа эндэ саг соогоо асарагдаагүй дээрэһээ ажалдань һаад ушаруулжа байбашье, тус коллективүүд түсэбөө 105—109 процент дүүргэһэн юм.

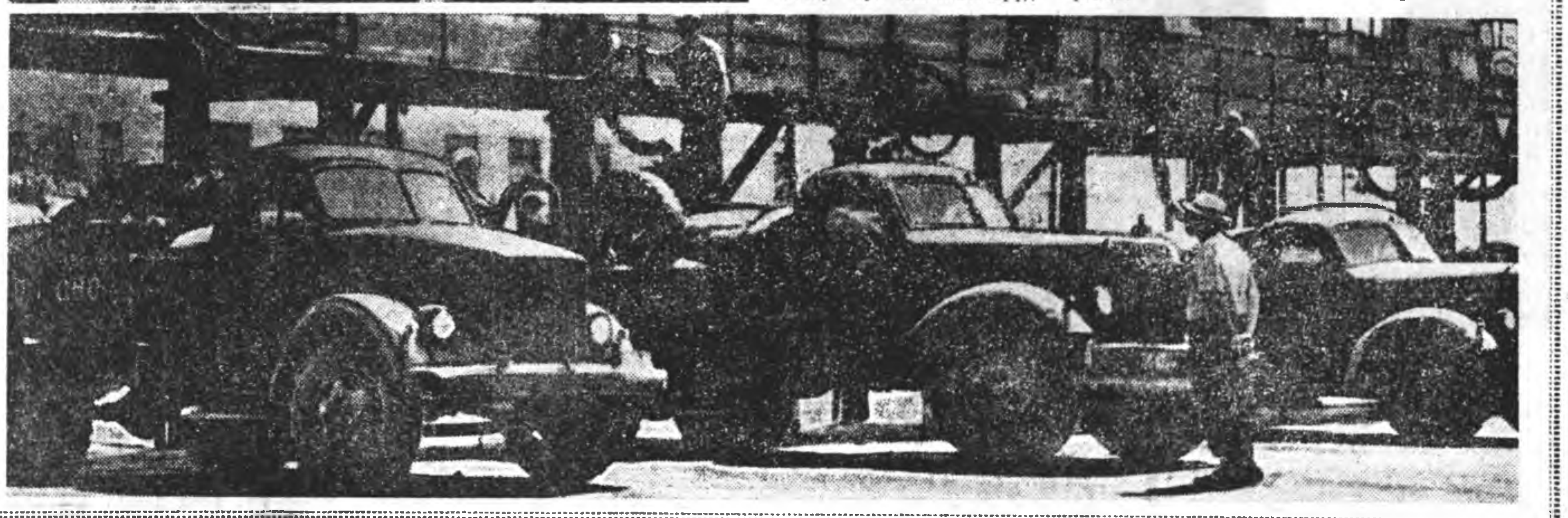
Людмила Дмитриевна Стукова, Валентина Ивановна Соболева, Галина Алексеевна Ситникова, Сыбык Жамбиевна Мандреева эрхим операторнууд гэжэ тоологдоно. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй эдэ нүхэд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Нефтебазын коллектив бүхы дээрээ һайн үрэ туйлаа. Түсэбөөр хараалагдаһан гаргаша 193 мянган түхэригөөр бага болгогдоо. Һайн харууһа эмхидхэһэнэй, тусхай эрилтэ наринаар сахиһанай ашаар нефтепродуктнуудай гаргаша 11 процентээр бага болоо. Вагонцистернэ, баржануудай ээлжээгээ хүлеэжэ, мини байха ушар усадхагдаһан байна. Хахад жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 109,6 процент хүргэгдөө.

Промышленна предприяти, хүдөө ажахые нефтепродуктаар хангаха гол уялгаяа дүүргэхэтэй хамта, нефтебазын коллектив капитальна барилга өөрынгөө хүсэ шадалаар хэжэ байна.

Августын һүүл багаар шэнэ автозаправочна станци ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдаа. Хяагтын трактын 6-дахи километртэ баригдажа байгаа энэ станци нефтянигуудай һайндэр — сентябриин 7-до баазын барилгашадай ажалайнь бэлэг болохо юм.

Зураг дээрэ: 1. Коммунис ажалай ударник, эрхим оператор Сыбык Жамбиевна Мандреева бензоколонные шалгажа байна. 2. Нефтебазын эстакада. Хори, Хэжэнгэ, Сосново-Озерск, Мухар-Шэбэр хүрэхэ автомашинануудта бензин эндэһээ эюулэгдэнэ.

С. СУТУРИНАЙ
фототекст.

ФРОНТОВИГУУДАЙ АНХАРАЛДА

БААТАРШУУЛА[...] ГАБЬЯА МАРТАГДАХА[...]

Манай коммунис партии болон Совет правительство хадаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, шархатаһан аад, засаг түрын шагналаар тэмдэглэгдээгүй сэрэгшэд тухай ходо анхаралаа табижа байдаг.

Дайнай фронт дээрэ дайсанай урдаһаа эрэлхэг зоригтойгоор тулалдажа ябатараа шархатажа, госпитальдо ороод, удаан эмнэлгэдэ хэбтэһэн, тиигээд гэртээ бусаһан хүнүүд олон. Энэ ушарһаа фронт дээрэ габьяа гаргаһанайнгаа түлөө шагнагдаһан, тэрээн тухайгаа мэдээшьегүй, шагналаа абаашьегүй хүнүүд байдаг. Буряадай республикын болон аймагуудтахи сэрэгэй комиссариадуудай 1965—1968 онуудта хэһэн шалгалтаар 966 хүн элирүүлэгдэжэ, шагнагдаһан, орден, медальнуудаа абаһан байна. Байгша ондо засаг түрын шагналда үшөө 175 фронтовик табигдаба. Тэдэнэй дунда Зүүн-Сибириин соёлой институтдай заочно отделениин проректор, запасай капитан Н. В. Запашта, Зүүн-Сибириин технологическа институтдай багша, запасай младша лейтенант М. М. Шмулевич, автомашинын жолоошон П. И. Рыбаков болон бусад бии.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда габьяатай хүнүүдые засаг түрын шагналда зууршалха хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр. Тиимэһээ дайнда хабаадаһан аад, шагналда хүртөөгүй хүнүүд энэ асуудалаар нютагайнгаа сэрэгэй комиссариадта хандажа болохо. Дайнда хабаадаһыень гэршэлхэ документүүд (сэрэгэй билет, хубиин хэрэг, сэрэгэй частиин справка, шархатаһан тухай сэрэгэй медицинскэ справка гэхэ мэтэ)—засаг түрын шагналда зууршалгын үндэһэн болохо ёһотой.

Эдэ үнэмшэлгэ, баримтануудай үндэһөөр, мүн тэрэ хүнэй дайшалхы габьяа, шархынь хүндэ, хүнгэнөөр, дайнһаа хойшонхи үедэ хэһэн ажалыень харалсан, сэрэгэй комиссариадууд шагналда зууршалга хэнэ, сэрэгэй округто, СССР-эй Оборонын министерствэдэ харагдажа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хүргэгдэхэ байна.

Дайнай фронт дээрэ габьяатай ябаһан хүнүүдые тодоруулан, шагналда зууршалха хүдэлмэридэ гансашье сэрэгэй комиссариадууд бэшэ, мүн нютагай Соведүүд, ниитын эмхинүүд, нютагай газетэнүүд хабаадалсаха ёһотой. Иигэжэ олонниитын хабаадалгатайгаар энэ хүдэлмэриие ябуулхада Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан хүнүүдтэ халуун анхарал хандуулагдаха болоно.

Дайнда хабаадаһан, шархатаһан тухай документээ гээжэрхиһэн хүнүүдэй хэндэ хандаха тухайгаа мэдэхэгүй ушар үзэгдэнэ. Үнгэрһэн сагай тэрэ ушарые баталһан справка абаха арга боломжо бии. Сэрэгэй үеын медсанбат, госпиталиин хамаг хэрэг дансанууд сэрэгэй медицинын музейдэ мүнөө байдаг. Тэрэнэй адрес: **г. Ленинград, Ф—380, Лазаретный переулок, № 2.**

Аймаг, районуудтахи сэрэгэй комиссариадаар дамжуулан, мэдүүлгэ барихада, хэрэгтэй справка эльгээхэ байна. Мүн заримдаа сэрэгэй-эмнэлгын комисси шалгажа, дайнда шархатагшадта справка үгэдэг юм.

Фронт дээрэ ябахадаа шагнагдаһан аад, тэрэнээ мүнөө хүрэтэр абажа шадаагүй хүнүүд энэ асуудалаараа нютагайнгаа сэрэгэй комиссариадта хандаха ушартай. Тиимэ хүнүүд олон дайралдана. Жэшээнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт дээрэ эрэлхэгээр бай[...] нөө БурАССР-эй [...] министерствын инж[...] Костин Улаан-Үды[...] дорожно районой [...] миссариадай зүгһөө зууршалагдаһан юм.[...] Оборонын ми[...] кадрнуудай главна [...] һээ: В. М. Костин [...] дайнай фронт дээрэ [...] найнгаа түлөө «Ул[...] «Александр Невск[...] нуудаар шагнагда[...] гэжэ мэдээсэбэ. Ти[...] нэй шагнал 23 жэл[...] хойно 1967 ондо, [...] байна бшуу.

Мүн дайнда ш[...] түлөө орден, медал[...] даһан аад, хаана [...] ниинь мэдэгдэхэгү[...] шагналынь барю[...] ушар баһал тохёол[...] мэһээ фронтдо ябаһ[...] гаһан хүнүүд өөһэд[...] һан газарай воен[...] тэдээн тухайгаа яа[...] мэдээсэхэ ёһотой б[...]

Фронт дээрэ га[...] Армиин, Далайн Сэ[...] дой зэргэдэ ябагшад[...] истребительнэ бата[...] хилын сэрэгтэ, парт[...] та болон сэрэгэй б[...] дэлдэ оролсон. Эс[...] хамгаалгын дайнда [...] гээр хабаадалсаһан [...] налда хүртөөгүйш[...] зууршалагдаха бай[...]

«Совет зэбсэгтэ [...] 50 жэл» гэһэн меда[...] ороноо хамгаалгын [...] дайнда хабаадалсаһ[...] хэн шагнагдаха ёһо[...] тиимэ медаль абаа[...] хүн нютагайнгаа с[...] миссариадта ханда[...] шагналаа абаха бо[...]

А. [...]
Бурладай облво[...]

20-дохи НААДАНАЙ УРДА ТЭЭ

«А» классай хоёрдохи бүлэгэй футболистнуудай ээлжээтэ уулзалганууд дүүрэбэ. Энээндэ найман команда наадаа. Томскын «Томлес» Барнаулай «Динамо» командатай тэдэнэй талмай дээрэ тулалдажа, 0:3 тоотойгоор илагдашоо. Челябинскын «Локомотив» өөрынгөө талмай дээрэ Эрхүүгэй «Аэрофлот» командатай уулзахадаа, тэнсэлгээр—0:0 гэһэн тоогойгоор наадаа түгэсхөө. Красноярай «Рассвет» командын футболистнууд Свердловскын «Калининец» командада айлшалхадаа, 0:2 тоотойгоор шүүгдэбэ. Өөһэдынгөө талмай дээрэ наадаһан Омск хотын «Иртыш» Кемеровэй «Кузбасс» командын футболистнуудта 0:1 тоотойгоор илагдашоо. Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд энэ үе соо амаржа байгаа.

Энэ бүлэгэй командануудай мүрысөөнэй эхин шатын наадана түгэсхэл хүрэтэр гурбан уулзалга үлөө. Эгээ мүнөө «Сэлэнгэ» командамнай турнирай таблицада гурбадахи һуури ээлжэ ябана. Гэбэшье Шэтын СКА, «Калининец», «Аэрофлот», «Локомотив» команданууд манайхинай хойноһоо ана мана даража ябана. Мүнөөдэр «Сэлэнгэмнай» Шэтын СКА-тай тэдэнэй талмай дээрэ наадахань. Энэл уулзалгаһаа ехэ юумэн дулдыдаха болоно. Түрүүшын уулзалгада тэдэнтэй 0:0 тоо[...] сэһэн юм.

Хоридохи наадана[...] бүлэгэй футболистнууд[...] нуудай наадана дүнгүү[...] лилогдоһон таблица ха[...] сагты:

Л. Бо[...]

Һууринууд	Командануудай болон городууд	уулзалга	шүүлгэ	тэнсэлгэ	шүүгдэлгэ	бүмбэгэ[...]
1.	СКА Хабаровск	19	11	5	3	33—19+[...]
2.	Кузбасс «Кемерово»	19	10	5	4	28—19+[...]
3.	«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	19	8	6	5	18—15+[...]
4.	СКА Шэтэ	19	7	7	5	15—15=[...]
5.	«Калининец» Свердл.	19	7	7	5	16—17—[...]
6.	«Аэрофлот» Эрхүү	19	6	8	5	23—15+[...]
7.	«Локомотив» Челяб.	19	7	6	6	16—13+[...]
8.	«Томлес» Томск	19	5	9	5	11—14—[...]
9.	«Иртыш» Омск	19	6	6	7	18—16+[...]
10.	«Динамо» Барнаул	19	4	4	11	13—22—[...]
11.	«Луч» Владивосток	19	3	6	10	9—26—[...]
12.	«Рассвет» Красноярск	19	1	9	9	9—18—[...]

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

БҮРИ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ТЭМСЭНЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). «Освобождение» агентствын дамжуулһанай ёһоор, Сайгоной засаг түрэдэ эсэргүүгээр Урда Вьетнамай хүн зоной хэжэ байһан тэмсэл энэ жэлэй түрүүшын зургаа һарын турша соо бүри эдэбхитэй болоо. Энэ тэмсэлэй амжалтатайгаар хүгжэлгэ вьетнам арадай ба тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй добтолгонуудай шангадалгада туһалаа гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

Жэшээлхэдэ, Түбэй Вьетнамай хадалиг нютагуудта һуудаг 20 мянган хүн зон ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, Контум провинцида 93 «стратегическэ тосхонуудые» усадхаа. Урда Вьетнамай хэдэ хэдэн провинциин хойто талын хубиин хүн зон имагтал нэгэ һарын турша соо 150 «стратегическэ тосхонуудые», «нютагаа урилагшадай центрнүүдые» һандаргаа, тиигэжэ 200.000 үлүүтэй хүн зонтой газар нютагта өөһэдынгөө засаг түрэ тогтоогоо. Меконг мүрэнһөө баруулжаа ба баруун-урагшаа оршодог провинцинуудтахи 222 «стратегическэ тосхонуудта» восстанинууд болоһон байна.

Эгээл найдамтай газарта байнабди гэжэ тоолобошье һаань, дайсадта шанга сохилтонууд үгтэнэ. Сайгондошье патриодууд хэдэн ябуулгануудые амжалтатайгаар хээ.

Туһамаршадай засагай нютагуудтахи органууд түргэнөөр доройтон унана. Һүүлшын гурба һарын турша соо туһамаршадай захиргаанай хүдөөгэй органуудай олонхи «һунгалтануудта» хабаадаагүй. Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын правительствын байгуулагдаһанһаа хойшо арадай революционно комитедүүд байгуулагдаа.

Нигеридэхи байдал

ЛАГОС. (ТАСС). Сепаратистнуудта материальна туһаламжа нюусаар үзүүлхэдээ, тэдэнние хариин оронуудһаа дэмжэгшэд Биафрска үймөөшэдэй ээлжэ байһан газар дээрэ һуудаг энгэй гражданинуудай гасалан зоболонто байдалые бүри һунаана гээшэ гээд Нигериин федеральна сэрэгэй правительствые толгойлогшо Якубу Говон мэдүүлээ. 1967 ондо орон дотор граждан дайнай һужэрөөгдэхэ үедэ сепаратистнууд өөһэдын экономикогүй байһан юм гээд Я. Говон хэлээ. Хариин үмөөрэгшэдэйнгөө угаа ехэ финансова туһаламжын ашаар үймөө үргэлжэлүүлхын [...]лада тон ехэ мүнгэ зөөри тэдэнэр [...]нөө гаргашална.

ЛОНДОН ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

Англиин провинциин—Хойто Ирландиин хэмжээнэйнгээ талаар хоёрдохи город болгошо Лондондерридэ нэгэ талаһаа хүн зоной, нүгөө талаһаа полициин ба фашис бандидуудай хоорондо хэдэн үдэрэй турша соо шанга тулалдаан боложо байнхай. Энэ городой үйлсэнүүдтэ мүнөө Англиин сэрэгүүд олоороо харагдадаг болоо. Тиимэ болохолоороо, Вильсонэй лейборис правительство Хойто Ирландиин хархис хүсэнүүдтэ, капиталистнууд болон помещигүүдтэ элитээр талархажа байһанаа харуулба. Гражданска эрхын, өөрынгөө хүндэ хүшэр материальна байдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэжэ байдаг олонниитын хүдэлөөе дараха, өөрынгөө булюу байдал хэбээрнь үлөөхэ гэжэ капиталистнууд болон помещигүүд оролдодог байха юм.

Англида «бүгэдэ ниитын демократиин» тогтоогдоһон тухай Англиин лейбористнуудай ударидагшад шашалдаха дуратай юм. Зүгөөр Англида хүн зоной нилээд ехэ хубиин гражданска ба экономическа эрхэнүүдэй ехээр хизаарлагдаһан баримтые ямаршье шашалдаан далдаажа шадахагүй байна. Хойто Ирландиин —экономическа талаараа эгээн лэ гээгдэнги провинциин хүн зоной 30 процентһээ үсөөн бэшэниинь нимэ муу байдалда байгшадай тоодо оролсоно. Хойто Ирландиин ажалшадые мүлжэлгын эрид ехээр шангадалга һүүлэй үедэ эндэхи зоной байдалай муу байһантай холбоотой. Англиин колониальна империин һандаран унаһанһаа хойшо Хойто Ирландиие Англиин капиталистнууд өөрынгөө колони шэнгеэр тоолодог байна бшуу. Хойто Ирландидахи ёһо гуримай Англиин колониуудтахи ёһо гурим шэнги байдагынь тушаан болоһон ушар бэшэ. «Тусгаар эрхэ түлөөлэлгэгүйгөөр» засагаархид ямаршье хүниие сүүд ба мүрдэлгэгүйгөөр түрмэдэ хаажа шадаха байна. Шиидамуудые, буу зэбсэг болон нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулдаг газ хэрэглэн, полициинхидэй хашалта хэһээлтэ хэдэг ушар үдэр бүри үзэгдэдэг байха юм. 1920 оной актын үндэһөөр Хойто Ирландиин захиргаан бэелүүлэгдэдэг байна. Энэ акт мүнөөнэй зонхилхы бүлэгэй ээрхэлгые батадхана, засагай нютагай органуудай һунгалтын болоходо, дуугаа үгэхэ эрхыень хүн зонойнь гурбанай нэгэ шахуу хубиһаа хаһана.

Хойто Ирландидахи демократическа хүдэлөө дараха талаар Лондоной правительствын абаһан шэнэ хэмжээнүүдһээ уламжалан, бүхы Англи дотор эрид шанга буруушаалганууд хэгдэжэ байнхай. Хойто Ирландиин бүхы хүн зондо гражданска эрхэ болон демократическа сүлөө хангажа шадахаар хуули түргэнөөр баталан абахын тулада парламентын заседаниие дары түргэнөөр зарлаха тухай Великобританиин Компарти эрилтэ хээ.

Хойто Ирландида тохёолдоһон байдалһаа уламжалан, хүршэ Ирландска Республикадань горитой сошордолгонууд болоно. Хойто Ирландиин асуудал шиидхэхын тулада ООН-ой хамааралсахань шухала гэжэ Ирландска Республикын премьер-министр Линч тоолоно, мүн тэндэ амгалан байдал хангахын тулада ООН-ой хүсэнүүдые эльгээбэл таарамжатай гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

Англиин засагаархидай абаһан шанга хэмжээнүүдһээ уламжалан, Хойто Ирландидахи байдал бүри шахардуу шанга болоо. Капиталистнууд болон ажалшадай хоорондо тэмсэлэй эхилхэдэ, Англиин лейборис правительство хододоо монополис буржуазиин тала харадаг гэжэ эдэ хэмжээнүүдынь эли тодоор харуулаа.

ЗАМБИИН ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

Замбиин Республикада экономическа шухала шэнэдхэлгэнүүдэй хэгдэһэн тухай соносхогдоо. Национальна бэеэ даанхай байдалай нэгэдэмэл зонхилхы партиин Национальна соведэй заседани дээрэ эдэ шэнэдхэлгэнүүдэй удхыень Замбиин президент Кеннет Каунда найруулан хэлэһэн байна. Ороной минеральна нөөсэнүүдые, гол түлэб зэдэй баялиг урхайнуудые ашаглалгые энэ африкан ороной правительство өөрынгөө хиналта доро абаба гээд тэрэ мэдүүлээ. Колониальна гуримтай байхадаа, ороной ашагта малтамалнуудые «хэтэдээ» ашаглаха талаар монополис компанинуудта үгтэһэн эрхые Замбиин түрүүшын алхам болгон болюулба. Орон дотор ябуулга хэдэг хариин горнорудна компанинуудта үгтэһэн энэ «болзоргүй эрхын» орондо 25 жэлэй болзороор аренд үгтэхэ байна. Тэрээнһээ гадна, өөһэдынгөө акциин 51 процентые Замбиин правительствада тэдэнэр худалдаха ёһотой. Илангаяа газараа элдүүрилдэггүй тиимэ ээдэй участогуудые ямаршье түлөөһэгүйгөөр хуряажа абаха гэжэ правительство һанаашалба.

Үнэхөөроол ороноо экономическа талаараа бэеэ даанхай байдалтай болгохын тулада нимэ шэнэдхэлгэнүүд хэгдэжэ байна гээд Замбиин президент тэмдэглээ.

Англиин, Америкын болон Урда-Африкын капиталай хиналта доро байдаг «Роан селекшн траст» ба «Англо-американ корпорейшн» гэжэ уласхоорондын хоёр томо монополидо Замбиин бэелүүлжэ байһан шэнэдхэлгэнүүд хамагай түрүүндэ сохилто боложо үгэхэ байна. Хэдэн арбаад жэлэй турша соо эдэ монополинууд Замбиин экономикые хиналта доро барижа байхадаа, хэмжээлэшэгүй ехэ ашаг олзо оруулдаг байгаа бшуу.

Замбиин энэ шиидхэбэриие буржуазна хэблэл угаа дурагүйгөөр угтаа. Лондонэй, Иоганнесбургын газетэнүүд Замбиин правительствые занана, Замбида «али бүхы туһаламжа» болюулха, экономическа хашалташье соносхохо эрилтэ хэнэ.

Бүхы юумэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, монополис удамаршад Замбида баалалта хэхэ түсэбүүдые мүнөө зохёожо байнхай. Европоһоо ерээд, Замбида хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэд тэдэнэй заабаряар ороной экономикые һуларуулхын тулада хүдэлмэридөө гарахаһаа арсаха тактика бэелүүлжэшье болохо байна.

Уласхоорондын капиталай хардалгые сухарюулан сохихо хэмжээнүүдые Замбиин правительство абажа байнхай. «Экономическа бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байхадаа, орон доторойшье, гадаадыншье хархис хүсэнүүдэй ямаршье һанаашалгануудта сохилто үгэхөөр бидэнэр бэлэн байха ёһотойбди», гээд Замбиин президент мэдүүлээ.

Е. ЕГОРОВ,
И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС)

ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУДЫЕ МНР-эй ОЛОНИИТЭ БУРУУШААНА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Совет-хитад хилэ дээрэ маоистнуудай убайгүй муухайгаар хэһэн зэбсэгтэ харата ябуулгануудые Монгол Арадай Республикын олонниитэ угаа ехэ зэбүүрхэлтэйгээр буруушаана гээд Семипалатинска областиин райондо болоһон үйлэ хэрэгүүдые тайлбарилхадаа, Улаан-Баатарай радио мэдүүлээ гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын эльгээһэн нотын хүсэд текстые Монголой газетэнүүд толилоо. Энэ нотые дэмжэхэ зуураа, совет-хитад хилэ дээрэ хитад талын хэһэн харата ябуулгануудай горитой хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалгые КНР-эй правительство дааха гээд радио заана.

Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта эсэргүү уршагта муухай харата ябуулгануудые гаргахадаа хитадай правительство эб найрамдалай, социализмын хэрэгтэ горитой хоро хүргэнэ, өөһэдынгөө зорилгонуудые бэелүүлгэдэнь империализмда үнэндөө туһална гээшэ гээд тайлбари соо хэлэгдэнхэй.

ГДР-эй амгалан ёһоной үүсхэл

БЕРЛИН. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар Женевэдэхи комитедэй хоёр түрүүлэгшэдэ ГДР-эй меморандумые ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Отто Винцер барюулаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Химическэ ба бактериологическа зэбсэг ухаалан зохёохо, бүтээхэ талаар Баруун Германида бэелүүлэгдэхэ ехэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай энэ меморандум соо хэлэгдэнэ.

Американ хорото газуудай, хүн зониие олоор хюдаха бактериологическа зэбсэгэй Баруун Германиин газар дээрэ горитойгоор хадагалагдажа байһанда О. Винцер анхарал хандуулаа.

1925 оной Женевскэ протоколдо бүхы гүрэнүүдэй гараа табяа һаань, энэ протоколой эрилтэнүүдые наринаар сахяа һаань таарамжатай гэжэ Германиин Демократическа Республикын тооложо байһаниинь бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Гэмтэ ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр

ХАНОЙ. (ТАСС). Американ сэрэгэйхид Урда Вьетнамда хоро хэрэглэжэ үргэлжэлһөөр гээд Освобождени гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэбэ. Митхо провинциин Каилэй гэжэ районой зургаан тосхон дээрэ хорото бодосуудые американ авиаци июлиин 31-дэ хэрэглээ. Тэрээнһээ уламжалан, эндэхи нютагай хүн зон хохидолдо ороо, хэдэн мянгаад гектар барайгарай поли, саадууд хорoор гэмтээгдээ.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Горн» гэһэн ухибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.25 минутаһаа «Үбһэнэй гурил — үнэтэй тэжээл» гэһэн дамжуулга. 18.55 минутаһаа «Арад зон бэеэ хамгаална» гэһэн дамжуулга. 19.05 минутаһаа холо, ойрын һонин. 19.20 минутаһаа хүгжэм. 19.30 минутаһаа Хабаровск хотын хүгжэмтэ комедиин театрай зүжэг.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, бороон орохогүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 7—9, үдэрынь 24—26, бусад нютагуудта 21—26 градус дулаан байха.

„ПРАВДА БУР[...] МҮНӨӨДЭР[...] НОМ[...]

Нэгэдэхи хуудаһан[...] хүдэлмэри эмхидхэгш[...] түрүү бэшэг. «Таря[...] ларуулна» гэһэн «Ок[...] совхозой главна инже[...] маевай статья. «Р[...] ажалай алхам» гэһэн [...] информацинууд. ТАСС-[...] мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһан[...] барисаан улам бэхи[...] В. Самбаровай статья[...] АССР-эй Министрнүүд[...] Редакцида ерэһэн бэ[...] рэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһан[...] Ленин тухай Н. К. Кр[...] дурсалга. Уласхооронд[...] лэл. Хилын саанаһаа м[...] дээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһан[...] буевай рецензи. Спор[...] Хизаар ороноо ш[...] асуудалаар материалну[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора-[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. реда[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря-[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства-[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышле[...] строительства—61-35, советского строительства и быта-[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, [...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати [...] те Министров БурАССР.

Н-02721. Зак. №[...]